

*Wadden*vereniging

Jaarverslag 2019

De Waddenvereniging is dé toonaangevende landelijke organisatie die opkomt voor de belangen van het wad. De vereniging streeft naar bescherming en behoud van de Waddenzee en bevordert de belangstelling voor dit unieke natuurgebied. De Waddenzee is in 2009 uitgeroepen tot UNESCO Werelderfgoed. De Waddenvereniging is sinds 1965 actief in het gebied als hoeder en kenner van het wad.

Naam

Landelijke Vereniging tot Behoud van de Waddenzee, beter bekend als 'Waddenvereniging'.

Bezoekadres

Droogstraat 3
8861 SR Harlingen

Postadres

Postbus 90
8860 AB Harlingen

Tel. 0517 - 493 693

info@waddenvereniging.nl
www.waddenvereniging.nl

Volg ons op Twitter via @waddentweets

Plaats je mooiste foto op [instagram.com/de_waddenvereniging](https://www.instagram.com/de_waddenvereniging)

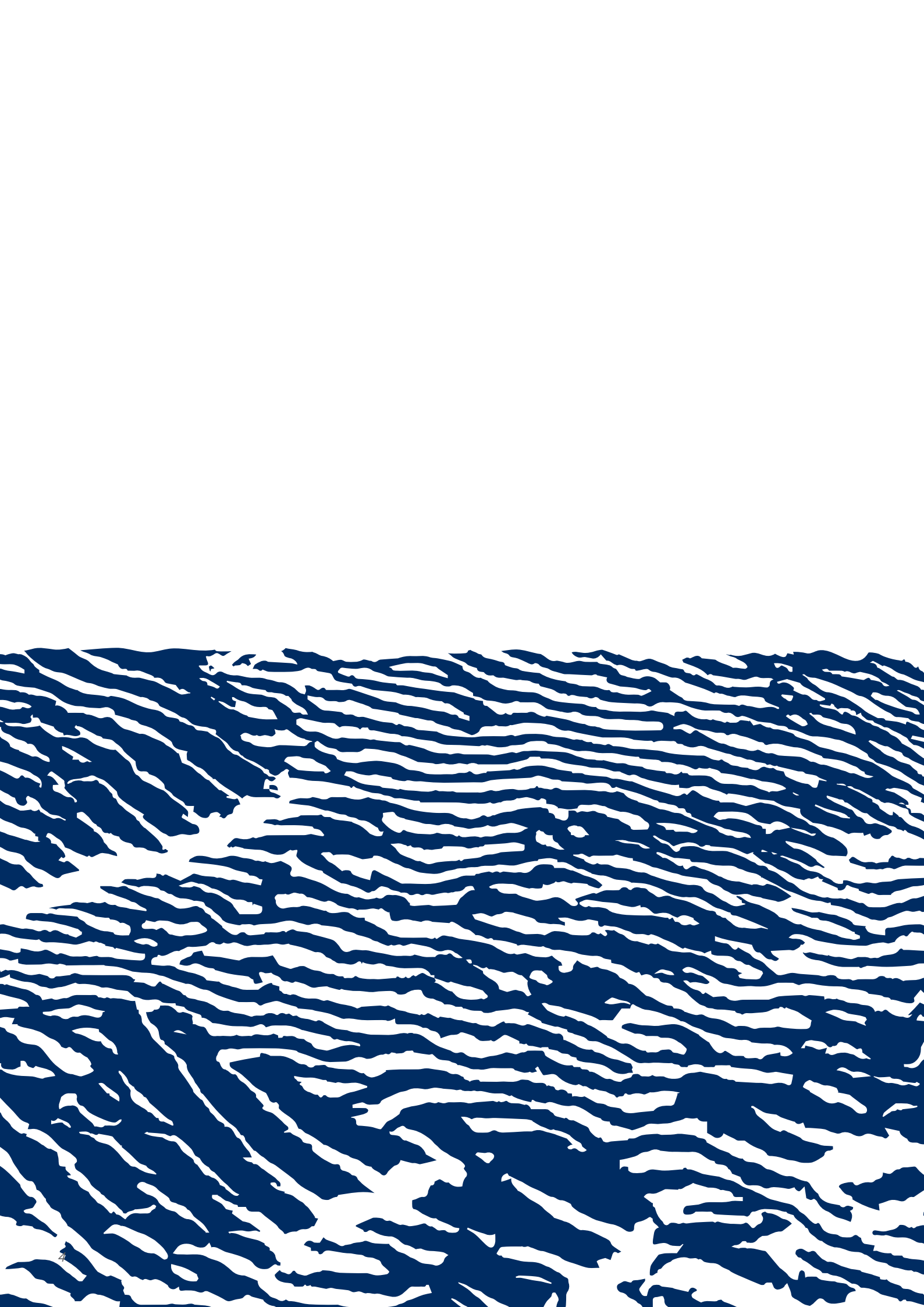

Word fan van de Waddenvereniging op Facebook

Schrijf je in voor onze digitale nieuwsbrief

Ondersteun als lid of donateur de duurzame bescherming van het wad.
Kijk op www.waddenvereniging.nl/doemee hoe u de Waddenvereniging nog meer kunt steunen.

Inhoud

BESTUURSVERSLAG 2019

Inhoud	5
Woord vooraf	6
Waddenvereniging	8
Wie wij zijn	9
Hoe we werken	11
Onze tien grootste zorgen	13
Communicatie met belanghebbenden	24
Baten en fondsenwerving	28
Organisatie	30
Ledenraad	32
Bestuur	34
Bureau	36
Governance	39
Jaarcijfers 2019 in het kort	42
Vooruitblik 2020	44
Begroting 2020	46
FINANCIEEL VERSLAG 2019	48
Financiën en risicobeheersing	49
Kengetallen	50
Financieel beleid	51
Beleid ten aanzien van treasury	52
Beleid ten aanzien van beheersing risico's	53
Jaarrekening 2019	54
I Balans per 31 december 2019	55
II Staat van baten en lasten	56
III Kasstroomoverzicht	58
IV Toelichting op de balans en de staat van baten en lasten	58
V Toelichting op afzonderlijke balansposten van de jaarrekening 2019	60
VI Toelichting op de staat van baten en lasten	65
Controleverklaring van de accountant	70
Resultaatbestemming	75
Ondertekening	75
Colofon	76

Woord vooraf

In 2016 werden de Wadden verkozen tot het mooiste natuurgebied van Nederland. Maar drie jaar later, in januari 2019, veranderde ons mooie waddengebied in een grote vuilnisbelt, doordat net boven de waddeneilanden 342 containers van de MSC Zoe overboord waren geslagen. Deze ramp toont aan dat we kennelijk niet in staat zijn ons Werelderfgoed Waddenzee voldoende te beschermen.

Met man en macht - vooral vrijwilligers (!) - is er gewerkt aan het opruimen van de rotzooi. Die inzet laat zien hoeveel mensen de Wadden na aan het hart gaan. Er is stevig opgeruimd, maar omdat er ook miljoenen en miljoenen plastic korrels overboord zijn gegaan, krijgen we de Wadden niet meer schoon. Een ecologisch drama, want dit microplastic komt in vissen, in de bodem en in ons voedsel terecht.

Veel van onze leden en medewerkers van het bureau hebben geholpen bij het opruimen! Onze inzet was vooral gericht op de Tweede Kamer, om ervoor te zorgen dat de zeeroute net boven de eilanden niet meer door grote containerschepen bevaren wordt, dat de kustwacht meer bevoegdheden krijgt om de scheepvaart in risicovolle situaties aanwijzingen te kunnen geven en dat 'het sjoeren' van de containers verbeterd moet worden.

Tijdens de Dag van het Wad op 29 en 30 juni 2019 vierden we in het hele Nederlandse waddengebied het 10-jarig bestaan van Werelderfgoed Waddenzee. 'Ter ere daarvan' heeft de Waddenvereniging tien zorgpunten voor de Wadden opgesteld en tevens onze ambities om oplossingen daarvoor te vinden. Daarover leest u meer in dit jaaroverzicht. Een groot punt van zorg is het effect van de zeespiegelstijging op de kwetsbare getijdewerking van de Wadden. Wint de zee het van het wad? Hierover publiceerden we in 2019 en organiseerden we een symposium in De Balie in Amsterdam, waaraan vele prominenten hun bijdrage leverden.

Ondertussen zitten we in een hele andere tijdlijn, met veel onzekerheden door de COVID-19 pandemie. Voor de Waddenvereniging heeft dit geen impact op de continuïteit, wel hebben we te maken met indirecte effecten.

Tussentijds hoop ik dat de *Bosatlas van de Wadden* nog steeds bij u op de keukentafel ligt om elke dag wel even wat te lezen over het unieke wad.

Lutz Jacobi
Directeur Waddenvereniging

De Waddenvereniging

Wie wij zijn

De Waddenvereniging is dé landelijke organisatie die opkomt voor de belangen van de Waddenzee. Dat doen we door sterk in te spelen op alle ontwikkelingen die plaatsvinden in het gebied én door zo veel mogelijk mensen bij ons werk te betrekken. Wij zijn een particuliere, onafhankelijke en kritische vereniging. Al onze standpunten zijn gebaseerd op feiten en wetenschappelijk onderzoek. We kunnen ons werk alleen doen met de steun van onze leden en donateurs.

Statutaire doelstelling

De vereniging streeft naar behoud, herstel en goed beheer van natuur, landschap en milieu en van de ecologische en cultuurhistorische waarden van het waddengebied, waaronder begrepen het noordelijk zeeleigebied en de Noordzee, als onvervangbare en unieke natuurgebieden. De vereniging stelt zich tevens ten doel de belangstelling voor deze gebieden te bevorderen. In haar handelen gaat zij uit van het besef dat de mens een onderdeel is van het ecosysteem.

Visie

In de visie van de Waddenvereniging is het waddengebied uniek in de wereld door de combinatie van rust, ruimte en weidsheid, met de voortdurende veranderingen in wind, land en water en de natuur die zich daar op aanpast.

Missie

De Waddenvereniging heeft als missie mensen met passie voor het waddengebied te verenigen. Samen staan we sterk voor het behoud van het gebied met zijn rust, ruimte en ruige natuur. De Waddenvereniging wil dat mensen nu en in de toekomst dit unieke gebied kunnen beleven en gebruiken. Om dat te bereiken, bewaakt de Waddenvereniging de unieke waarden van het gebied, komt met initiatieven voor een verrijking van het gebied, verbindt mensen – jong en oud – én betreft hen bij waddengebied.

Onze koers

In 2016 heeft de vereniging gekozen voor een nieuwe koers, vastgelegd in het beleidsplan 2016-2020, waarbij verbinding centraal staat. In de afgelopen vijftig jaar hebben we de erkenning voor de natuurwaarden van het waddengebied zien groeien. Met als voorlopig hoogtepunt de erkenning van de Waddenzee als UNESCO Werelderfgoed. Steeds meer organisaties en ondernemers dragen de waarden van het gebied actief uit of gebruiken het als inspiratiebron. Bezoekers komen alsmaar vaker voor de beleving van de natuur, stilte, weidsheid en duisternis.

De vele veranderingen in en aandacht voor het gebied zorgen voor een breed werkterrein voor de Waddenvereniging. Er zijn meer 'spelers in het spel' dan vroeger. Mede hierdoor heeft de Waddenvereniging vaak verschillende rollen. We zien onszelf regelmatig als spreekwoordelijke spin in het web, waarbij we alles in de gaten houden en daar waar kansen liggen proberen we voor het waddengebied voordeel te halen.

In het verleden werd vaak door organisaties of overheden 'van bovenaf' bepaald wat beschermd moest worden. Daarbij werd dan voorbijgegaan aan de mensen die in het gebied wonen en werken of het gebied bezoeken. De Waddenvereniging vindt dat juist zij vaak een nuttige bijdrage kunnen leveren, omdat zij betrokken zijn bij het gebied. We zoeken daarom naar de verbinding met hen. Op die manier ontstaat er een groep ambassadeurs en kan de Waddenvereniging samen met hen opkomen voor de unieke waarden van het gebied.

Hoe we werken

De Waddenvereniging volgt de ontwikkelingen op de voet. Het doel ervan is kennis te verzamelen, goed op de hoogte te zijn en te blijven van de actuele ontwikkelingen in het gebied om - als wij dat nodig achten - onmiddellijk in actie te kunnen komen. Teneinde snellere en betere resultaten te kunnen behalen is er in 2019 voor gekozen in vier clusters te werken:

- Rampenbestrijding en scheepvaart (voorheen Waddenwacht)
- Gebiedsbescherming (voorheen Knooppunt Waddenzee en Goed beheer)
- Klimaat en zeespiegelstijging (voorheen Klimaat en Delfstoffen)
- Duurzaam toerisme en 'liefde voor het wad' (voorheen Toerisme en Werelderfgoededucatie / Wadliefhebbers verenigen).

Faciliterend daarin zijn de onderdelen:

- Baten en fondsenwerving
- Organisatie en bedrijfsvoering.

We werken dit jaar met deze clusters omdat ze hoge prioriteit hebben voor het behoud en beheer van het wad en voor de wadliefhebbers. Werken in clusters betekent dat er binnen de organisatie maximaal van elkaars expertise gebruik gemaakt wordt. Bovendien hebben wij ons ten doel gesteld voor duidelijkheid te kiezen en goed zichtbaar te zijn voor de buitenwereld.

De aanwijzing in 2009 van de internationale Waddenzee als natuurlijk werelderfgoed was de kroon op het werk van alle waddenbeschermers. UNESCO verleende die status niet alleen vanwege de unieke natuurwaarden. Ook de bescherming van het gebied door de overheid was volgens deze VN-organisatie op orde. Toch maakt de Waddenvereniging zich zorgen over de toekomst van het gebied. Dat heeft er mede toe geleid dat wij onze 'tien grootste zorgen' ten aanzien van het wadgebied in kaart hebben gebracht, wat wij daar tegen willen doen en welke acties er in 2019 zijn ondernomen.

Onze tien grootste zorgen en ambities

In 2019 staan we stil bij de tiende verjaardag van Werelderfgoed Waddenzee. Echter, de Waddenvereniging maakt zich zorgen over de toekomst. Die zorgen hebben we op een rijtje gezet, tien in totaal:

- **Versnipperd beheer**
- **Zeespiegelstijging en bodemdaling**
- **Onveilige scheepvaart**
- **Arme onderwaternatuur**
- **Ingesnoerde wadden**
- **Klimaatverandering**
- **Werelderfgoed in rust kunnen beleven**
- **Vertroebeling**
- **Vervuilende stoffen**
- **Plastic soep**

Op 22 juni 2019 hebben we deze op Kornwerderzand gelanceerd. 'Drie daarvan zijn met inzet van de overheid op korte termijn te verbeteren: het zo snel mogelijk invoeren van de toegezegde beheerautoriteit voor de wadden, stoppen met gas- en zoutwinning onder de Waddenzee én zorgdragen voor een veilige scheepvaart en adequate rampenbestrijding', aldus Lutz Jacobi op deze zaterdag. Een paar dagen later, op 26 juni, presenteren wij onze zorgen ook aan de Tweede Kamer in Den Haag, voorafgaand aan het Algemeen Overleg Wadden.

In 2019 hebben wij ons gefocust op het vinden van oplossingen en in vijf gevallen zijn er inderdaad successen behaald.

Werelderfgoed moet beter: stel zo snel mogelijk de toegezegde beheerautoriteit in met voldoende mensen en middelen die verantwoordelijkheid neemt voor het hele gebied.

Versnipperd beheer

Het beheer van het waddengebied is versnipperd. Tientallen partijen gaan over (delen van) de Waddenzee en het is vaak onduidelijk wie er echt verantwoordelijk is. Dat is slecht voor het waddengebied, want op deze manier wordt er geen rekening gehouden met alle activiteiten die naast elkaar bestaan. Ook is het onduidelijk wie het voortouw neemt op het moment dat er een ramp plaatsvindt. In 2017 geeft de regering weliswaar gehoor aan een langgekoesterde wens van de Waddenvereniging 'één beheerder voor het hele gebied', maar begin 2019 is daar nog geen gevolg aangegeven. Het is zaak deze beheerautoriteit zo snel mogelijk in werking te stellen én te zorgen voor genoeg mensen en middelen, zodat de beheerder z'n werk goed kan uitvoeren.

Wat doet de Waddenvereniging?

Wij pleiten bij de politiek voor het invoeren van één beheerautoriteit.

Eindelijk, in juni 2019 presenteren minister Schouten (LNV) en minister Van Nieuwenhuizen (IenW) hoe de nieuwe beheerautoriteit eruit komt te zien. Toch zijn we niet te spreken over de manier waarop het Rijk de nieuwe beheerautoriteit vorm gaat geven: twee directeuren met een kleine staf, aangestuurd door een opdrachtgeversoverleg met daarin vertegenwoordigers van de drie waddenprovincies en de ministeries van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit en Infrastructuur en Waterstaat. De beheerautoriteit krijgt geen geld of bevoegdheden en moet samenwerkingsovereenkomsten sluiten met de huidige beheerders. 'Dat wordt lastig, want hoe kun je sturen op verbetering van het werelderfgoed als je geen bevoegdheden hebt', aldus Lutz Jacobi.

Daarop heeft de Waddenvereniging samen met andere natuurorganisaties die actief zijn in het waddengebied een brief naar Den Haag gestuurd waarin wij vragen om verbeteringen. De hoofddoelstelling voor het werelderfgoed moet veel meer centraal staan: duurzame bescherming en ontwikkeling van de Waddenzee als natuurgebied en het behoud van het unieke open landschap.

We vertegenwoordigen natuurorganisaties in het overleg over de Gebiedsagenda 2050.

Met als inzet concrete stappen naar een (nog) betere bescherming van de waddennatuur en het open waddenlandschap.

De eerste concepten van de Gebiedsagenda stelden ons niet gerust: te weinig ambitie, te weinig aandacht voor natuur en landschap en geen heldere keuzes. Vandaar dat we per brief hebben gevraagd of de ministers en de premier willen ingrijpen in het proces, zodat er straks een structuur ligt waar het wad echt mee vooruit kan. Op dit moment hebben wij zo weinig vertrouwen in een goede uitkomst in dit proces, dat we hebben besloten om er niet meer aan mee te werken. Hopelijk komen de premier en de ministers met een antwoord waar we wel mee verder kunnen.

Werelderfgoed moet beter: stop met gas- en zoutwinning onder de Waddenzee

Zeespiegelstijging en bodemdaling

Onder invloed van klimaatverandering stijgt de zeespiegel wereldwijd. Door het versneld stijgen van de zeespiegel lopen we het risico dat delen van de Waddenzee niet meer droogvallen. Dit effect wordt dubbel versterkt door gaswinning. De bodem daalt door het winnen van gas. Tegelijkertijd zorgt de verbranding van gas voor CO₂-uitstoot en daarmee voor zeespiegelstijging. Stoppen met delfstofwinning uit het werelderfgoed is een inkoppertje. Je voorkomt toekomstige CO₂-uitstoot en beschermt meteen een uniek natuurgebied.

Wat doet de Waddenvereniging?

Wij zetten ons elke dag in om nog meer gaswinning onder de Waddenzee te voorkomen.

Ook de huidige gaswinning willen we zo snel mogelijk laten stoppen. Samen met anderen zorgen we ervoor dat we gehoord worden door de mensen die kunnen beslissen over de gaswinning. Maar daarnaast doen we nog veel meer. Zichtbare acties, zoals tijdens demonstraties, maar ook onzichtbare acties, zoals tijdens gesprekken met sleutelpartijen. We vragen ook aan rechters of gaswinning onder een beschermd natuurgebied wel mag. Want juist bij onderwerpen als klimaatverandering en natuurbescherming blijkt wel eens dat de daden van een regering niet automatisch goedgekeurd worden door een rechter.

Wij vergaren en delen kennis over de gevolgen en risico's van gaswinning.

Dat er risico's zijn bij het winnen van gas is overduidelijk. De gevolgen worden vaak pas na tientallen jaren echt duidelijk. Ook gaswinning onder de Waddenzee lijkt minder voorspelbaar dan de NAM en de minister hadden gedacht op grond van modellen en wetenschappelijke theorieën. Zo werd bij de gaswinning onder Ameland duidelijk dat bodemdaling niet snel stopt als de gaswinning wordt stilgelegd. Sterker nog: de bodemdaling kan nog vele tientallen jaren met een behoorlijke omvang doorgaan. De Waddenvereniging probeert anderen aan te zetten tot het doen van meer wetenschappelijk onderzoek. Zo willen we deze nieuw vergaarde kennis daar krijgen waar het een verschil kan maken.

Wij verzetten ons tegen zout- en gaswinning. Dat doen wij door middel van (politieke) lobby en publieksacties.

Samen met De Balie in Amsterdam organiseerde de Waddenvereniging op 5 november een belangrijke debatavond over de zeespiegelstijging en het voortbestaan van de Waddenzee.

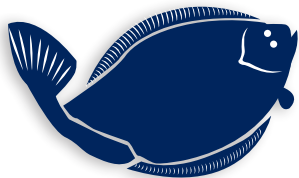
Daar waar minister Van Nieuwenhuizen die avond de toekomst met vertrouwen tegemoet zag, gaven andere sprekers als kardinaal Peter Turkson uit Ghana - gezaghebbend adviseur van Paus Franciscus inzake milieuvraagstukken - en diverse wetenschappers blijk van hun twijfels en zorgen over de effecten van de te verwachten zeespiegelstijging en het voortbestaan van de Waddenzee.

Eerder in 2019 verschenen wij op 7 februari in Den Haag, toen in de Tweede Kamer de plannen voor nieuwe aardgaswinningen aan de orde kwamen. Daar werd een brief aan de Tweede Kamer aangeboden met de oproep 'Voorkom nog meer aardgaswinning onder de Waddenzee!' Onze oproep is door talrijke organisaties en particulieren ondertekend. En een maand later, op zondag 10 maart, namen wij deel aan de grote klimaatmars in Amsterdam.

Aan het einde van het jaar wordt op initiatief van de Waddenvereniging in de Tweede Kamer een motie aangenomen die de minister vraagt om een echt onafhankelijk onderzoek naar de stijging van de zeespiegel in de Waddenzee. Dat is van belang omdat de 'gebruiksruimte' voor mijnbouw onder de Waddenzee bepaald wordt door de stijging van de zeespiegel en de daling van de wadbodem. Kortom, een druk jaar waarin uiteenlopende personen als kardinalen, bisschoppen, raadsleden, statenleden, een voetbaltrainer, een ex-minister en grootouders voor het klimaat hun visie geven op de wenselijkheid en toelaatbaarheid van mijnbouw onder de Waddenzee. En die visie is in lijn met het doel van de Waddenvereniging: bescherm het Werelderfgoed Waddenzee en voorkom nieuwe mijnbouwprojecten.

Rechtszaken tegen gaswinning.

Het is steeds duidelijker dat gaswinning wel degelijk gevolgen heeft voor de natuur. En dat bodemdaling door gaswinning niet goed te voorspellen en te beheersen is. Toch doet de overheid nog steeds alsof er niks aan de hand is. De Waddenvereniging is het daar niet mee eens. Daarom hebben we verschillende rechtszaken lopen met als uiteindelijke doel het voorkomen van nog meer gaswinning in het waddengebied. Als mede-eiser in de klimaatzaak van Milieudefensie dagen we Shell voor de rechter. We eisen dat Shell als een van de grootste vervuilers ter wereld er alles aan zal doen om in 2050 geen schadelijke stoffen meer uit te stoten.

Werelderfgoed moet beter: zorg voor veilige scheepvaart en adequate rampenbestrijding.

Onveilige scheepvaart

De Noordzee is een van de drukst bevaren zeeën ter wereld. Dagelijks varen honderden schepen langs de Waddenzee. Dat ons enige natuurlijke Werelderfgoed Waddenzee niet goed beschermd is tegen scheepsrampen, bleek in de eerste dagen van 2019. Het containerschip MSC Zoe verloor maar liefst 342 containers met 3,2 miljoen kilo aan vracht. De stranden, kwelders, dijken en wadplaten veranderden in zeer korte tijd in een vuilnisbelt. Vervolgens zagen we in maart nog een olievlek vlak bij Texel. Kortom, deze gebeurtenissen in 2019 tonen ons dat wij ervoor moeten zorgen dat ons Werelderfgoed Waddenzee beter beschermd is tegen de gevolgen van de scheepvaart.

De Waddenvereniging wil veiliger vervoer van containers, geen milieubedreigende scheepvaart in de vaarroutes vlak langs de Waddenzee en een adequate rampenbestrijdingsorganisatie voor alle soorten scheepvaartincidenten: containers, chemicaliën, olie, etc.

Wat doet de Waddenvereniging?

- Wij steken de handen uit de mouwen. Vlak na de ramp proberen we met duizenden andere vrijwilligers de rotzooi in het waddengebied op te ruimen. Daarnaast is er op kantoor een enorme inzet van een team dat alle formele crisisorganisaties en mensen met elkaar verbindt om efficiënt te kunnen opruimen.
- In de tweede week begint de lobby richting politiek Den Haag. Directeur Lutz Jacobi spreekt minister Van Nieuwenhuizen (IenW). De minister doet toezeggingen, waaronder
 - nieuwe rampenplannen voor scheepvaartincidenten en dat is inclusief vrijwilligersmanagement
 - onderzoek naar de langetermijneffecten van deze ramp; dit onderzoek moet vooral uitwijzen wat de ecologische effecten zijn
 - internationaal pleidooi voor een veiliger scheepvaart om het waddengebied beter te beschermen.
- Gedurende het hele jaar wordt op al deze punten de lobby in Den Haag voortgezet, wij zitten aan bij een Ronde Tafelgesprek in de Tweede Kamer en voorzien de Kamerleden van ondersteunende informatie bij het indienen van moties.

- Wij hebben samen met dertien andere organisaties (natuurorganisaties, vissers, duikers etc.) meerdere keren de rederij MSC aangeschreven om met hen om tafel te gaan. Niet om met de vinger te wijzen, maar om gezamenlijk van dit incident te leren en te bezien welke maatregelen er genomen kunnen worden om dit in de toekomst te voorkomen. Helaas heeft de rederij tot op heden daar niet op gereageerd.
- We voeren regelmatig gesprekken met Rijkswaterstaat om de vinger aan de pols te houden over de berging van de ladingresten.
- We doen mee aan allerlei onderzoeken om het functioneren van de crisisorganisatie te evalueren en daaruit lessen te leren. Ook hebben we gesprekken met de Onderzoeksraad voor de Veiligheid die de toedracht van de ramp onderzoekt.
- We werken mee aan twee tv-uitzendingen van Zembla over de MSC Zoe.
- Gedurende het jaar geven we interviews aan pers, schrijven artikelen en plaatsen ingezonden stukken om de doelen die we nastreven te ondersteunen.

Wat zijn concrete resultaten?

- 2.424.930 kg ladingresten zijn inmiddels opgeruimd.
- De Kustwacht adviseert grote schepen om bij bepaalde wind en getij en golfomstandigheden de zuidelijke route te mijden.
- Minister van IenW gaat in overleg met haar Duitse collega om (op basis van de onderzoeken) te bezien welke verbods- of andere maatregelen genomen moeten worden teneinde de vaarroute veiliger te maken en de Waddenzee te beschermen.
- Ook leiden wij olievogelvrijwilligers op die in actie kunnen komen in geval van een olieramp. In 2019 hebben circa 50 vrijwilligers een Eurowa-certificaat behaald.

We hebben ons naar aanleiding van de ramp met de MSC Zoe vergaand ingezet voor de scheepvaartveiligheid. Desondanks zijn wij nog lang niet tevreden over de gewenste verbeteringen voor de bescherming van de Waddenzee.

Werelderfgoed moet beter: maak de onderwaternatuur van de Waddenzee net zo belangrijk als de natuur boven water. Zoals vogels een 'flyway' hebben, hebben vissen een 'swimway'.

Meer kennis en maatregelen om vis te helpen zijn nodig. Daar profiteert het hele ecosysteem van.

Arme onderwaternatuur

Het gaat niet goed met de onderwaternatuur van de Waddenzee. Heel veel vissoorten zijn sterk in aantal afgenomen en ze worden steeds kleiner. Het totale gewicht aan vis in de Waddenzee is de afgelopen vijftig jaar met negentig procent verminderd. Het onderwaterleven wordt nu gedomineerd door aas-etende soorten zoals garnalen, krabben en zeesterren. Zonder vissen missen we een belangrijke bouwsteen in het voedselweb. Vogels, zeehonden en grote roofvissen zijn van de vissen afhankelijk. Veel vissen in verschillende soorten, maten en leeftijden zorgen voor een robuust voedselweb dat tegen een stootje kan.

Wat doet de Waddenvereniging?

- Wij werken aan een rijke onderwaternatuur die tegen een stootje kan. Met verschillende projecten proberen we de rijkdom van het zeeleven in de Waddenzee weer te laten groeien. Wij zijn ervan overtuigd dat vis daarvoor een belangrijke schakel en goede graadmeter is. Zo is in april 2019 het project **Vissen voor Verbinding** van start gegaan met de uitzet van 10.000 jonge zeeforellen. Met dit project proberen wij obstakels in de trekroutes van vissen weg te halen. Op die manier kunnen ze makkelijker migreren tussen de Waddenzee en de gebieden waar ze paaien.
- Met de toekenning van het project **Waddentools - Swimway Waddenzee** hebben we voor elkaar gekregen dat wij de komende jaren veel meer kennis over het belang van de Waddenzee in de levenscyclus van vissoorten gaan verzamelen zodat we maatregelen kunnen treffen om de lage visstand van de Waddenzee te herstellen.
- Ook konden we dit jaar extra metingen in de **Eems** verrichten die ons meer inzicht gaan geven in het onderwaterleven. De onderzoeken in de Eems laten zien hoe de visstand gedurende het jaar wijzigt en hoe goed de bestaande monitoring dat registreert. Dat doen we juist in het Eems-estuarium omdat over dit deel van het waddengebied al jaren grote zorgen bestaan.
- Oktober 2019 was voor ons een mijlpaal; die maand is namelijk gestart met de werkzaamheden voor de aanleg van de **Vismigratierivier**. Aanvankelijk zou er eerder in 2019 begonnen zijn, maar door de stikstofmaatregelen trad er vertraging op. De kilometerslange rivier door de Afsluitdijk zorgt er vanaf 2023 voor dat vissen 24 uur per dag van de Waddenzee naar het IJsselmeer kunnen zwemmen.
- Verder zetten we ons in om de **visserij** op de Waddenzee te **verduurzamen** zodat deze aansluit bij de unieke natuur van Werelderfgoed Waddenzee. Hiervoor zijn verschillende convenanten tot stand gekomen waarbij vissers, overheden en natuurorganisaties afspraken maken over hoe en waar er gevisst wordt. In 2019 is gestart met het verkleinen van de Waddenzeevloot van garnalenvissers. Vissers kunnen hun vergunning te koop aanbieden. Voor elke visser die op deze manier stopt met vissen wordt een navenant deel van de Waddenzee gesloten. Op deze manier kan de onderwaternatuur zich in deze gebieden ongestoord ontwikkelen.

Werelderfgoed moet beter: perk de dynamiek van de Waddenzee niet verder in en laat de natuur daar waar het kan, zijn gang gaan.

Ingesnoerde wadden

Tweeduizend jaar geleden had de Waddenzee veel meer ruimte. Tussen de hogere zandgronden en de latere waddeneilanden lag een uitgestrekt intergetijdengebied van geulen en wadplaten met aan de rand natuurlijke kwelders. Inpolderingen, de aanleg van dijken (en stadswijken op de eilanden) en landaanwinningsswerken gaven vorm aan de Waddenzee zoals wij die nu kennen. De natuur van de Waddenzee zit daardoor in een strak keurslijf van metershoge deltadijken en vastgelegde eilanden. De huidige Nederlandse Waddenzee heeft nu nog ongeveer een derde van de oorspronkelijke omvang. Ook is de oppervlakte aan natuurlijke kwelders geminimaliseerd en trekvisseren komen allerlei obstakels tegen. De natuurlijke dynamiek van de Waddenzee wordt steeds verder ingeperkt, terwijl dat juist een van de redenen is dat de Waddenzee tot werelderfgoed werd benoemd.

In plaats van steeds hogere dijken te bouwen kun je er ook voor kiezen de kust te versterken met de aangroei van natuurlijke buitendijkse kwelders, door laaggelegen gebieden met waddenslib op te hogen of met overslagdijken of dubbele dijken.

Wat doet de Waddenvereniging?

- Wij proberen daar waar het kan de dijken minder 'hard' te maken. Zo komt er een meer geleidelijke overgang van zoet naar zout water, krijgt de zee meer ruimte en kunnen vissen beter heen en weer zwemmen tussen Waddenzee en achterland.
- De Vismigratierivier zorgt ervoor dat er voor de vis een opening komt tussen Waddenzee en IJsselmeer.
- Wij steunen het particuliere initiatief Holwerd aan Zee. Het project verbindt voor het eerst op deze schaal de Waddenzee met het achterland door een opening in de dijk bij Holwerd, waardoor een getijdenmeer achter de dijk ontstaat.
- Op 23 mei 2019, tijdens de officiële herdenking van 50 jaar Lauwersmeer, is het Lauwerskust Manifest gepresenteerd. Dit manifest staat voor een sterke, gebiedseigen economie, met de ecologische draagkracht van het kustgebied als basis. De Waddenvereniging is hierbij als aanjager betrokken. Er zijn plannen om de verbinding met de zee daar waar mogelijk te herstellen en de grens tussen Lauwersmeer en Waddenzee te verzachten. Door een meer open verbinding te maken tussen de Waddenzee en het Lauwerskustgebied, kan het gebied op een natuurlijkere manier meegroeien met de zeespiegelstijging. Er is dan meer ruimte voor het water en het achterland kan weer aangroeien en ophogen met het zand en slib dat met elk getij wordt meegevoerd.

Werelderfgoed moet beter: maak het waddengebied klaar voor klimaatverandering. Geef de zee meer ruimte. Beperk ondertussen de opwarming van de aarde, nu het nog kan.

Klimaatverandering

Warme winters en hetere zomers, afgewisseld door onstuimige buien met grote hoeveelheden neerslag. De gevolgen van klimaatverandering zijn ook voor het waddengebied merkbaar. Niet alleen de zeespiegel stijgt. Ook is al vastgesteld dat de watertemperatuur gemiddeld met twee graden is gestegen. Hierdoor trekken garnalen eerder de Waddenzee in, net op tijd om de vrij zwemmende larven en schelpdieren op te vreten. Met minder mossel- en kokkelbroed als gevolg. Door stormen en hevige regenval kunnen nesten van op de grond broedende vogels wegspoelen. Tegelijkertijd vestigen zich nieuwe soorten in het waddengebied. Het is niet erg als een enkele soort verdwijnt, maar de veranderingen gaan nu zo snel dat ze op een 'natuurlijke' manier niet meer bij te benen zijn voor meerdere soorten. Dat heeft impact op een heel systeem.

Wat doet de Waddenvereniging?

- Wij zetten klimaatverandering in relatie tot het waddengebied op de kaart.
- We ontsluiten kennis. Bijvoorbeeld met de publicatie van het rapport 'De toekomst van de Waddenzee: een stijgende zeespiegel over een dalende bodem'.
- Wij doen mee in projecten die de Waddenzee meer ruimte geven. Bijvoorbeeld met de Vismigratierivier, bij Holwerd aan Zee of in het Lauwersmeergebied.
- Wij pakken de grote klimaatvervuiler Shell aan.

Werelderfgoed moet beter: maak het waddengebied niet tot pretpark, maar houd rekening met de unieke waarden van het gebied.

Werelderfgoed in rust kunnen beleven

Het waddengebied werd in 2009 uitgeroepen tot werelderfgoed vanwege de natuurlijke kracht en dynamiek, het unieke en gevarieerde gebied dat het beslaat en ook omdat het gebied relatief jong en oorspronkelijk is.

In het waddengebied vind je de donkerste en stilste plekjes van Nederland. Niet voor niets zijn de Boschplaat op Terschelling en het Lauwersmeer uitgeroepen tot Dark Sky Park. Voor de natuur, maar ook voor mensen is het belangrijk dit soort plekken uit te breiden. Naast duisternis is stilte een belangrijke waarde, die constant onder druk staat. Snelvaarders, luchtvaart, militaire activiteiten, ze zorgen allemaal voor geluidsoverlast en verstoring voor natuur en mens. Bij nieuwe activiteiten, bouwwerken en de (uitbreiding van) toerisme moet zo veel mogelijk rekening worden gehouden met deze natuurwaarden. Dat is goed voor de natuur, maar ook voor de mens die de werelderfgoedwaarden in het gebied wil beleven.

Wat doet de Waddenvereniging?

- Wij geven bekendheid aan de werelderfgoedwaarden en waarom de Waddenzee tot werelderfgoed is uitgeroepen.
- Wij willen ondernemers actief verbinden aan de kernwaarden van het wad.
- Wij organiseren de Werelderfgoedweken met excursies waarin we extra aandacht besteden aan de werelderfgoedwaarden.
- Wij hebben zitting in diverse panels en overleggroepen om de werelderfgoedwaarden van de Waddenzee te waarborgen.

In 2019 nemen we meer dan 7.000 mensen mee het waddengebied in. Het grootste deel daarvan doet dit met de wadgidsen van onze vrijwilligersgroep WEX op Texel en Terschelling of bezoekt ons Natuurinformatiecentrum 't Kuitje in Den Helder. Populairder dan ooit waren onze exclusieve Werelderfgoedexcursies. Daarnaast bieden we weer allerlei droogvaltochten, vaartochten en zeilreizen aan en - voor het eerst zowel in de winter als zomer - filmweekenden op Vlieland. Het aantal presentaties en lezingen dat we geven over Werelderfgoed Waddenzee groeit. In 2019 zijn dat er meer dan 500. Daar zijn dit jaar voor het eerst ook veel ondernemers bij die zich laten opleiden tot Gastheer Waddenzee Werelderfgoed.

Werelderfgoed moet beter: bagger zo min mogelijk, houd vaarwegen op natuurlijke diepte en geef de Waddenzee zo veel mogelijk ruimte om slib te laten bezinken.

Vertroebeling

Door het uitdiepen van vaarwegen en het jaar rond storten van baggerslib uit de Waddenzeehavens is het water van de Waddenzee vertroebeld. Vooral in het Eems-Dollardgebied is dat een groot probleem. Dijken en het op onnatuurlijke diepte houden van de vaargeul zorgen dat de stroomsnelheid hoog blijft en het slib uit het water niet bezinkt. Soms lijkt het alsof je door chocolademelk vaart. Door die vertroebeling groeien algen slechter, komt er minder zuurstof in het water en gaat de natuur hard achteruit. Zo min mogelijk baggeren, vaarwegen op natuurlijke diepte en zo veel mogelijk ruimte voor de Waddenzee om slib te laten bezinken, lijkt de beste remedie. Helaas staan economische belangen logische oplossingen vaak in de weg.

Wat doet de Waddenvereniging?

- We volgen alle ontwikkelingen rondom baggeren en suppleren en komen in actie als dat nodig is.
- Met de stijging van de zeespiegel wordt zandsuppletie alleen maar belangrijker. We zijn binnen het project Natuurlijk Veilig actief betrokken bij onderzoek naar gevolgen voor de natuur van het opspuiten van zand aan de Nederlandse kust. Wij vinden het enorm belangrijk de ecologische effecten van suppleties scherp te krijgen.
- Wij pleiten voor langetermijnoplossingen waarbij rekening wordt gehouden met de natuur. Bijvoorbeeld bij de vaargeul tussen Holwerd en Ameland.
- Wat de vertroebeling in het Eems-Dollardgebied betreft staan economische belangen vooralsnog een oplossing in de weg, maar er wordt nagedacht over alternatieven om niet of veel minder te hoeven baggeren.

Werelderfgoed moet beter: maak het waddengebied klaar voor klimaatverandering. Geef de zee meer ruimte. Beperk ondertussen de opwarming van de aarde, nu het nog kan.

Vervuilende (onbekende) stoffen

Er komen giftige stoffen terecht in het oppervlaktewater en uiteindelijk in de Waddenzee. Ook vindt er nog steeds zware industrie plaats langs de randen van het wad. In mosselen en in eieren van in het waddengebied broedende vogels, worden voor stoffen als hexachloorbenzeen en kwik nog steeds de normen overschreden. Ook wordt van lang niet alle stoffen die in het water terechtkomen, zoals bestrijdingsmiddelen uit de landbouw, het effect gemeten.

Wat doet de Waddenvereniging?

- Wij verzetten ons (soms juridisch) tegen de komst van vervuilende bedrijven langs de waddenkust.
- Wij uiten onze zorgen als we denken dat gevaarlijke stoffen in het waddengebied terechtkomen, zoals na de containerramp met de MSC Zoe in januari 2019. Op het strand van Schiermonnikoog worden lithium batterijen gevonden, maar ook zakken peroxide. Gevreesd wordt dat er tientallen zakken met gevaarlijke stoffen in zee drijven. Wij worstelen met de vraag waarom er geen openheid van zaken is over de precieze inhoud van de containers.

Werelderfgoed moet beter: met zijn allen moeten we iets doen aan de oorzaak van al het (zwerf)plastic.

Faciliteer mensen die willen helpen met opruimen en zorg voor goede voorlichting over waar dat kan en waar beter van niet.

Plastic soep

Stranden bezaaid met plastic rotzooi, dat was het verschrikkelijke gevolg van de containerramp begin 2019. Onze moderne samenleving produceert ongelooflijke hoeveelheden rotzooi, die voor een groot deel in zee belandt. Jaarlijks verdwijnt tussen de 5 en 13 miljoen ton plastic van land in zee en eindigt in wat we kennen als 'plastic soep'. Stukken plastic komen terecht in de magen van zeevogels en zeezoogdieren. Kleinere deeltjes zijn aangetroffen in wormen en wadpieren. Vooral de microplastics baren zorgen, want de ecologische effecten zijn nog grotendeels onbekend. Samen met andere organisaties probeert de Waddenvereniging als eerste stap het gebruik van plastic in het waddengebied terug te dringen. Ook helpen we regelmatig mee met strandopruimacties.

Wat doet de Waddenvereniging?

- ***Wij werken samen met partijen om gebruik van plastic in het waddengebied terug te dringen.***

Op 3 januari 2019 vertrekt een grote stroom vrijwilligers naar het strand van Terschelling om de rommel op te ruimen afkomstig uit de overboord geslagen containers van de MSC Zoe. Naast alle rotzooi die maar blijft aanspoelen, blijkt dat de wind ook nog eens plastic en piepschuim de duinen en de kwelders in blaast. Het wordt duidelijk dat er een ecologische ramp gaande is. Vanuit kantoor proberen wij overzicht te krijgen, prioriteiten te stellen, mensen naar de juiste plekken te sturen.

In 2019 sluit de Waddenvereniging aan bij de **Community Plasticvrije Waddenzee**. Het is een netwerk van burgers, bedrijven en beheerders die samen optrekken om de Wadden plasticvrij te krijgen. Rijkswaterstaat Noord-Nederland vervult een trekkersrol binnen de community. In mei was de eerste bijeenkomst.

- ***Wij faciliteren mensen die willen helpen met het opruimen van plastic door gezamenlijke opruimacties te organiseren.***

De maand augustus stond in het teken van de **Beach Cleanup Tour** van Stichting De Noordzee, een twee weken durende opruimactie langs de gehele Noordzeekust. De Waddenvereniging doet mee op Texel en organiseert daar zelfs een hele Wadden Cleanup week! Op 7 augustus is er de speciale Werelderfgoedetappe van de Waddenvereniging tijdens de Beach Cleanup Tour. 54 deelnemers raaptten in totaal 565 kilo afval van het Noordzeestrand.

- Wij zijn een professionele partner voor andere organisaties in het geven van advies over waar, wanneer en hoe je kunt opruimen met zo min mogelijk schade aan de natuur.
- Wij oefenen druk uit bij formele autoriteiten om vrijwilligers te managen bij het opruimen van stranden, zoals na de containerramp met MSC Zoe. Helaas is er onvoldoende gebruikgemaakt van het eind 2018 verschenen rapport van de hand van collega Ellen Kuipers. Daarin wordt beschreven hoe vrijwilligers door incidentenorganisaties ten tijde van rampen doeltreffend ingezet kunnen worden.

Uit een onderzoek van de Stichting De Noordzee over het afval op het strand, blijkt dat het grootste deel plastic is (93%). En daarvan is een kwart wegwerpplastic, zoals drinkverpakkingen, snoepverpakkingen en rietjes. Er liggen ongeveer 81 stukken wegwerpplastic op iedere 100 meter strand. Om die reden was het thema van de Beach Cleanup 2019 'wegwerpplastic'.

Communicatie met belanghebbenden

De Waddenvereniging heeft verschillende groepen belanghebbenden waarmee we op verschillende manieren communiceren. We bedenken actief welke manier van communiceren het beste past bij elke (doel)groep.

Eén van onze kernwaarden is betrouwbaarheid. In al onze communicatie streven wij naar betrouwbaarheid. Alles wat wij zeggen of doen is op basis van feiten en (wetenschappelijke) kennis. Wij streven naar gedegen procescommunicatie en als we ergens uitstappen of iets niet doen zullen wij altijd uitleggen waarom.

Hieronder vindt u een overzicht van groepen belanghebbenden en hoe we met hen communiceren.

Algemeen geïnteresseerden in ons werk

Er is een groep mensen die zich niet 'formeel' verbonden heeft aan ons werk, maar wel wil weten wat wij doen en waar wij voor staan. Voor deze groep zorgen wij dat beschikbaar zijn:

- Onze contactgegevens, algemene informatie, informatie over ons werk etc.
- Het jaaroverzicht op onze website www.waddenvereniging.nl.
- Een gratis nieuwsbrief.
- Social media kanalen (facebook, twitter, Instagram, LinkedIn), waarop we zowel algemene 'waddeninfo' delen als procescommunicatie rondom onze projecten en ons werk. Via deze kanalen komen geregeld suggesties en ideeën binnen.
- Bereikbaarheid. Iedereen kan dagelijks met ons bellen, of via de website een bericht versturen. Wij streven ernaar om iedereen binnen een dag van een reactie te voorzien.

Leden

Voor onze leden is ook alle bovenstaande informatie en communicatie beschikbaar. Daarnaast bieden wij onze leden:

- 4x per jaar het WADDENmagazine.
- De mogelijkheid zich verkiesbaar te stellen voor zitting in de Ledenraad en op ledenraadsleden te stemmen en daarmee invloed te hebben op ideeën en beleid.
- De mogelijkheid issues bij de Ledenraad onder de aandacht brengen. De Ledenraad onderzoekt hoe breed deze gedragen worden en onderneemt zo nodig actie. Zo hebben leden direct inspraak.
- Ledenbijeenkomsten waarbij leden en medewerkers elkaar treffen.

(Speciale) donateurs

Mensen die voor speciale projecten hebben gedoneerd, worden met aparte mailingen op de hoogte gehouden. Ook ontvangen donateurs uitnodigingen voor speciale groepsbijeenkomsten of donateursdagen.

Vrijwilligers

Alle vrijwilligersgroepen hebben een eigen contactpersoon. Er vinden trainingsmomenten, briefings en/of overleggen plaats. Sommige vrijwilligersgroepen hebben eigen informatiekanalen via Facebook of eigen krantje.

Excursiedeelnemers

Wij nemen jaarlijks duizenden mensen mee het wad op. Dat doen wij veilig en met kennis van zaken. Van tevoren laten we weten hoe en wanneer men een excursie kan boeken. Na afloop versturen wij een enquête (Werelderfgoedexcursies) of polsen we informeel (WEX) hun ervaringen. Zo kunnen mensen hun stem laten horen en kunnen wij onze excursies en communicatie hierover verbeteren.

Pers en Media

Wij hebben een lijst met actieve perscontacten die we op de hoogte houden van projecten en mijlpalen. Veel pers benadert ons ook uit zichzelf. Wij hebben per onderwerp een verdeling gemaakt onder onze communicatiemedewerkers, zodat duidelijk is wie verantwoordelijkheid draagt voor het informeren van media op specifieke onderwerpen. Persberichten zijn openbaar beschikbaar via onze website.

Kopers in de webshop

Mensen kunnen ons steunen door duurzame artikelen te kopen. Leden ontvangen 20% korting. De webshop is 24/7 toegankelijk. Telefonische ondersteuning is vijf dagen per week beschikbaar. Bij de verzonden producten is extra informatie over de Waddenvereniging toegevoegd.

Samenwerkingspartners en samenwerkingsverbanden

We werken in een heleboel projecten samen met verschillende partners. Denk daarbij aan Staatsbosbeheer, Rijkswaterstaat, de Nationale Postcode Loterij en vele andere instanties. Communicatie met deze belanghebbenden wordt per project afgestemd en kan de volgende vormen hebben:

- Via periodiek overleg in een projectgroep
- Via een stakeholdersnieuwsbrief
- Via een vaste contactpersoon binnen de organisatie.

Politiek

Contact met politici verloopt niet-gestructureerd, een-op-een met inhoudelijk medewerkers. Wij worden daarin ondersteund door de Groene 11. Communicatie verloopt altijd via de inhoudelijk medewerker of de directeur.

Leveranciers (intern)

In onze relaties met leveranciers zijn wij betrouwbaar en pro-actief in het aangeven wat wij verwachten, op welke termijn en wat de leverancier van ons mag verwachten.

Werknemers (intern)

We zijn een relatief kleine club mensen. We houden elkaar informeel en formeel op de hoogte (bijvoorbeeld tijdens het wekelijkse 'whiteboardoverleg' of het maandelijks 'broodje met...')

Unieke bezoekers website	98.500
Nieuwsbriefabonnees	18.500
Facebook	13.450
Instagram	3.850
Twitter	8.120

Misschien nog wel belangrijker: naast groeiende bereikcijfers is de interactie (met positief sentiment) op alle kanalen gestegen.

Baten en fondsenwerving

De Waddenvereniging is een onafhankelijke vereniging. Wij kunnen zonder structurele bijdrage van de overheid nastreven waar wij voor staan. Dat lukt vooral door de tienduizenden mensen die de vereniging steunen door lid te zijn, een donatie te doen of zelfs een deel van hun vermogen aan ons na te laten. Ook de structurele bijdrage van de Nationale Postcode Loterij maakt dat wij het waddengebied kunnen blijven beschermen.

2019: veel steun voor de Wadden!

Stijgende donaties

We zijn enorm blij dat er veel mensen zijn die het waddengebied een warm hart toedragen en de Waddenvereniging steunen. In 2019 stijgen de donaties met 125 procent ten opzichte van het jaar daarvoor. Dat zijn donaties voor specifieke projecten of thema's, maar ook algemene, structurele of incidentele giften. De enorm grote stijging wordt veroorzaakt door een grote gift; desalniettemin stijgen de donaties zonder deze gift ook aanzienlijk in vergelijking met voorgaande jaren.

Ook het aantal periodieke schenkers stijgt met 16 procent. Deze schenkers verbinden zich voor minstens vijf jaar aan de Waddenvereniging. Het is een groep betrokken mensen met een groot hart voor de Wadden, zo bleek tijdens onze middag voor periodieke schenkers in het Afsluitdijk Wadden Center op 3 november.

Hartverwarmende acties

Meer dan ooit starten wadliefhebbers fondsenwervende acties voor de Waddenvereniging.

Er wordt geld ingezameld na de containerramp, bijvoorbeeld door gejutte spullen te verkopen. Maar ook zamelen mensen geld in bij huwelijksjubilea, via studentenorganisaties, op Koningsdag, bij een oratie en op talloze andere momomenten en plekken. Hartverwarmend!

Meer nalatenschappen

Het blijft keer op keer bijzonder: mensen die (een deel van) hun vermogen nalaten aan de Waddenvereniging. Ook in 2019 komt dit weer een aantal keer voor. We ontvangen iets meer dan € 200.000,- uit verschillende nalatenschappen. Uiteraard zijn wij zeer dankbaar voor iedereen die op deze manier de liefde voor het waddengebied doorgeeft.

Afnemend aantal leden

Het speelt natuurlijk al een aantal jaar: het afnemend aantal leden bij veel organisaties. Ook bij de Waddenvereniging is dat niet anders. Het ledenbestand krimpt in 2019 met 1,74%. Wij schrikken daar niet van. Vooral omdat we zien dat mensen zich niet minder willen verbinden aan de Waddenvereniging, maar dat ze dat op een andere manier willen doen. Bijvoorbeeld door eenmalig te doneren of door een concrete actie te starten.

Bijdrage Nationale Postcode Loterij

Dankzij de deelnemers van de Nationale Postcode Loterij ontvangt de Waddenvereniging dit jaar weer € 500.000,-. Met dit ongeoorverdekte geld zetten wij ons ook in 2019 in voor het beschermen van het waddengebied en het bevorderen van de belangstelling voor de Wadden. Het vrij te besteden geld maakt dat wij snel kunnen reageren op de containerramp met de MSC Zoe. Ook zetten wij in 2019 samen met de Nationale Postcode Loterij vrijwilligster Margriet Tichelaar in het zonnetje.

Organisatie

De Waddenvereniging is een vereniging van leden. De leden kiezen een Ledenraad en die benoemt het bestuur. Op zijn beurt benoemt het bestuur de directeur.

De Ledenraad is het hoogste orgaan. Deze houdt toezicht op het bestuur en het bestuur legt verantwoording af aan de Ledenraad. Het bestuur is wettelijk het verantwoordelijke bestuur, de directeur is verantwoordelijk voor de strategievoorbereiding, de operationele leiding en de dagelijkse aansturing van de werkorganisatie op het bureau.

Sinds 2019 wordt binnen het bureau gewerkt met vier clusters die uitvoering geven aan de werkprogramma's zoals scheepvaartveiligheid, klimaat, duurzaam toerisme, projecten rond vissen voor verbinding en vismigratie, publiekscampagnes, aanpak plastics in het wad en de strijd tegen gas- en zoutwinning in de Waddenzee. Bedrijfsvoering en ledenservice werken nauw samen met de medewerkers in de clusters bij de realisatie van de werkzaamheden.

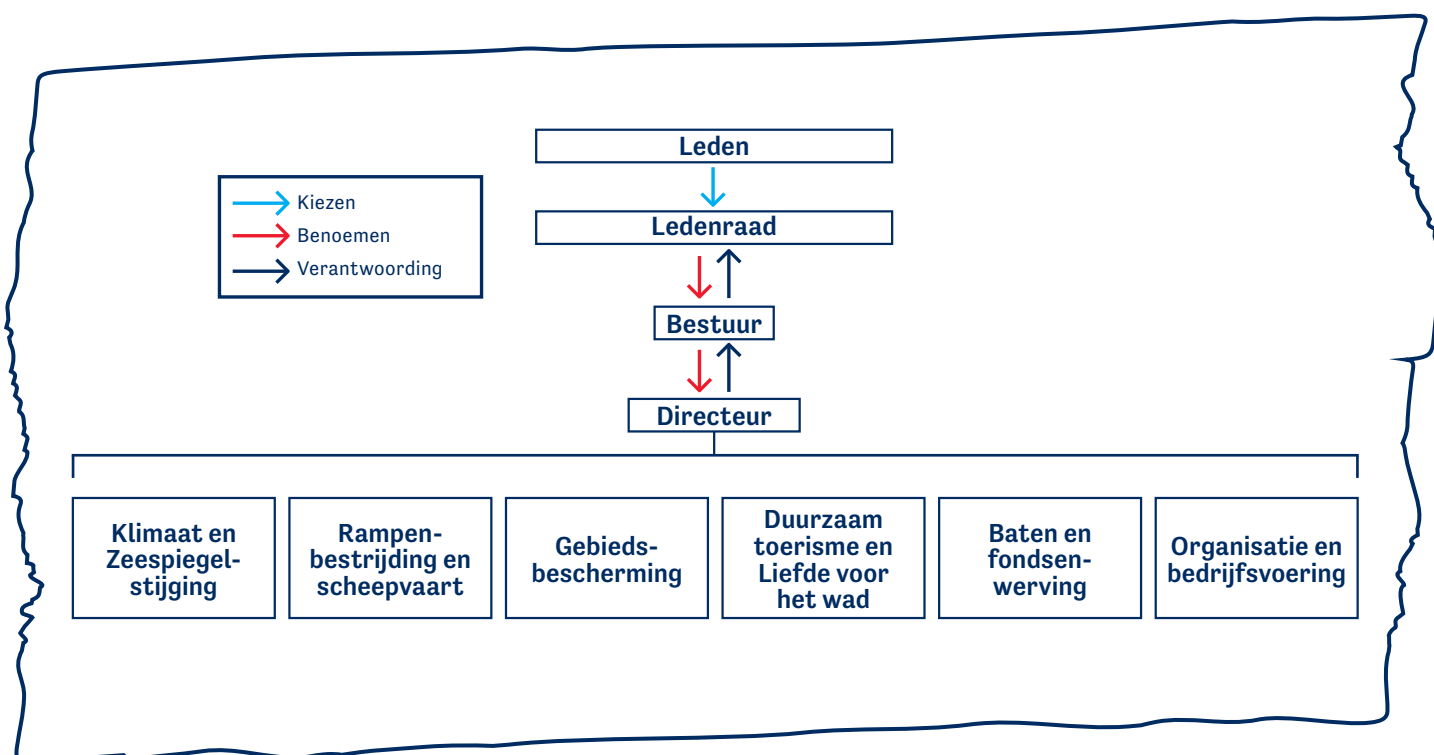
Om de Ledenraad in staat te stellen zijn werk te doen, informeert de directeur en het bestuur de Ledenraad over het werk van het bureau. Door de mandatering aan de directeur bestuurt het bestuur op hoofdlijnen en houdt tevoren actief toezicht. Op zijn beurt legt het bestuur verantwoording af aan de Ledenraad, die op deze wijze achteraf toezicht houdt.

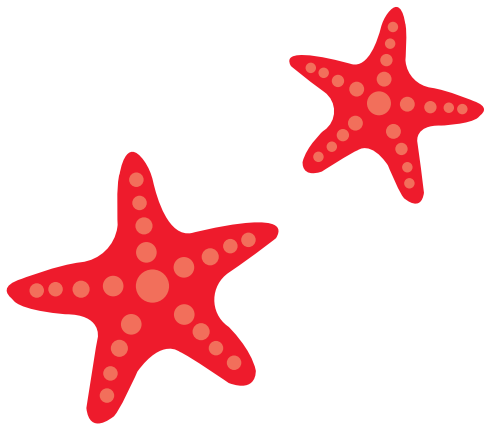
De Ledenraad toetst ook vooraf het beleid in de meerjarenplannen en de begroting.

Statutenwijziging

De Algemene Ledenvergadering van de Waddenvereniging heeft in mei 2017 ingestemd met een statutenwijziging waardoor de formele bevoegdheden van de Algemene Ledenvergadering (zoals goedkeuring bestuursverslag, vaststellen begroting, verkiezing bestuursleden) zijn neergelegd bij de Ledenraad (nieuwe stijl).

De verkiezingen voor deze Ledenraad hebben plaatsgevonden in 2018.

Ledenraad

De leden van de Waddenvereniging kozen in januari 2018 een nieuwe Ledenraad. Een groep van circa 20 mensen met kennis van en betrokkenheid bij het waddengebied houdt het bureau en bestuur van de Waddenvereniging scherp op thema's als financiën en beleid en zet zich in om de verbinding met de leden te versterken.

Bijeenkomsten in 2019

6 april | Containerramp, toerisme en recreatie, begroting 2019

Op 6 april vergadert de Ledenraad in 't Ailand in Lauwersoog met als centraal thema: menselijke invloeden in het waddengebied. De containerramp op het schip de MSC Zoe op 2 januari boven de waddeneilanden maakt onverminderd duidelijk hoe kwetsbaar het waddengebied is. De Ledenraad spreekt over de gevolgen, het opruimen van de overboord geslagen spullen en de afwikkeling van deze ramp. De Ledenraad concludeert dat de Waddenvereniging adequaat heeft gereageerd op deze onvoorziene situatie en dat er binnen de organisatie voldoende kennis is om op verschillende bestuurlijke en politieke niveaus mee te denken en mee te praten over oplossingen om een dergelijke ramp in de toekomst te voorkomen.

De Ledenraad bespreekt met medewerker Hans Revier de ontwikkelingen van toerisme en recreatie in de waddenregio in het licht van de werelderfgoedstatus en geeft akkoord op de begroting voor 2019 in combinatie met een meerjarenbegroting 2019-2023.

8 juni | Beheerautoriteit, jaarrekening en jaarverslag 2018

In de vergadering van 8 juni geeft de Ledenraad goedkeuring voor de jaarrekening en het jaarverslag 2018 en verleent decharge aan het bestuur voor het gevoerde beleid. De Ledenraad uit zijn zorgen over de stroperigheid om tot één beheerautoriteit voor de Wadden te komen en is verheugd dat de Waddenvereniging een noodoproep heeft gedaan bij UNESCO over de 'nalatigheid' van onze regering in het beheer en behoud van het werelderfgoed.

21 september | Samenwerking bestuur en bureau, twee nieuwe bestuursleden

Ledenraadsleden, bestuursleden en bureaumedewerkers komen op 21 september op Ameland bij elkaar voor kennisdeling op thema's als governance en integriteit, klimaat- en zeespiegelstijging, fondsenwerving (thema's die terugkomen in het meerjarenbeleidsplan van de vereniging). De Ledenraad vergadert die dag ook zelfstandig om - na het statutair aftreden van Janette Worm - Taco Stoppels en Mark van Kruining te benoemen als nieuwe bestuursleden.

14 december | Meerjarenbeleidsplan 2020-2024, begroting 2020

De Ledenraad neemt op 14 december kennis van de contouren van het meerjarenbeleidsplan 2020-2024. Een conceptmeerjarenbeleidsplan 2020-2024 wordt in de eerstvolgende vergadering op 28 maart 2020 besproken. De Raad keurt de begroting 2020 goed, met het verzoek om de financiële uitgangspunten van het meerjarenbeleidsplan daarin nadrukkelijk op te nemen. Voor het eerst sinds de totstandkoming van de nieuwe Ledenraad, wordt de vergadering bijgewoond door een geïnteresseerd verenigingslid.

Verbinding met leden

Om de verbinding met de leden te verbeteren, publiceert de Ledenraad op de website van de Waddenvereniging de agenda van vergaderingen waarbij de verenigingsleden als toehoorder welkom zijn. De Ledenraad schrijft elk kwartaal in het WADDENmagazine een column en een terugblik op een recente vergadering. Leden kunnen vragen, ideeën en suggesties voor de Ledenraad naar ledenraad@waddenvereniging.nl sturen. De Ledenraad start in december 2019 met de voorbereiding van de Ledendag in mei 2020, het jaar waarin de Waddenvereniging 55 jaar bestaat.

Ledenraadsleden

Na enkele mutaties in 2019, telt de Ledenraad per 31 december in totaal 16 leden.

Jorien Bakker (voorzitter)
Jan de Boer
Pascal van Corbach
Jan Ernst de Groot
Sander Holthuijsen
Foppe Huitema
Arjan de Jong
Richard Kiewiet
Jolien van der Krogt
Marcel Kwant
Thomas Leerink
Marijke Schilperoord
Djurre Siccama
Onno Verkuyl
Gerard van Vliet
Astrid van de Weijenberg

Bestuur

Het bestuur bestuurt de Waddenvereniging op hoofdlijnen waar het kan en diepgaander bij belangrijke zaken. Het bestuur delegeert bevoegdheden aan de directie van het bureau zoals die zijn vastgelegd in het directiereglement. De directie legt verantwoording af aan het bestuur, dat op zijn beurt ter verantwoording wordt geroepen door de Ledenraad.

Het bestuur bestaat statutair uit minimaal vijf en ten hoogste negen personen. Deze bestuursleden, inclusief de voorzitter, worden door de Ledenraad benoemd voor een periode van maximaal vier jaar. Aansluitend kan een bestuurslid voor nog eens vier jaar worden benoemd. Na de maximale zittingsduur van acht jaar komen bestuursleden vier jaar lang niet in aanmerking voor herbenoeming. Eind 2019 bestaat het bestuur van de Waddenvereniging uit zeven personen.

Voorzitter

Kim van Nieuwaal (per ALV 2016, 1ste termijn). Bestuurskundige en wetenschappelijk adviseur op het gebied van klimaatadaptatie (Climate Adaptation Services)

Nevenfuncties: directeur Delta Alliance international, doctoral supervisor Maastricht School of Management, guest lecturer Stikes Guna Bangsa, Yogyakarta

Vicevoorzitter

Eelke Folmer (per ALV 2016, 1ste termijn). Marien ecooloog en zelfstandig onderzoeker (Ecospace); medeoprichter en mede-eigenaar van Sky Pilot UAS

Nevenfuncties: lid Young Wadden Academy en bestuurslid Friese Milieufederatie

Penningmeester

Jolanda Beyer (per Ledenraad 2018, 1ste termijn,). Zakelijk directeur/ bestuurder De Balie, Amsterdam

Nevenfunctie: bestuurslid Forum European Culture

Lid

Harmen van der Hoek (per ALV 2014, 2de termijn). Zakelijk directeur Noord Nederlands Toneel en Club Guy & Roni, eigenaar Harmen van der Hoek Advies & Management

Nevenfuncties: lid van Raad van Toezicht Innofest, bestuurslid Nederlandse Associatie voor Podiumkunsten, penningmeester Stichting 33 1/3.

Lid

Rudolph de Jong (per ALV 2014, 2de termijn). Mede-eigenaar en CEO Rubia 100% Natural Colours, Founder DTR8 - Strategy, Sustainability, Trade Founder Dutch Sustainability Association, bestuurder en mede-eigenaar R.S. de Jong Noordeloos Beheer B.V.

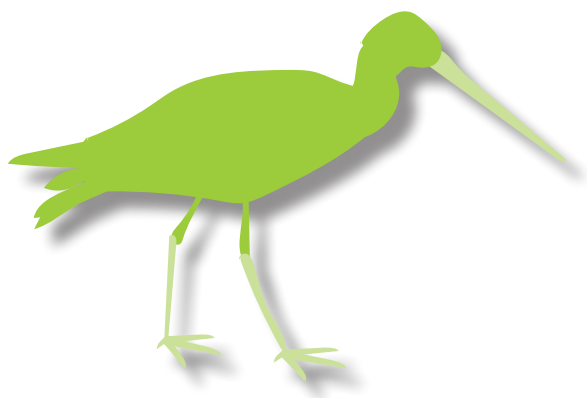
Nevenfunctie: voorzitter Energie Coöperatie Molenlanden

Lid

Mark van Kruining (per Ledenraad 2019, 1ste termijn). Beleidsadviseur water en klimaatadaptatie (Unie van Waterschappen).

Lid

Taco Stoppels (per Ledenraad 2019, 1ste termijn). Ministerie van Buitenlandse Zaken, Hoofd afdeling West-Europa.

Binnen de Waddenvereniging zijn de lijntjes tussen de bestuursvoorzitter, de voorzitter van de Ledenraad en de directeur heel kort. In 2019 kwam deze 'driehoek' al heel snel in actie toen op 2 januari duidelijk werd dat we met een containerramp in de Waddenzee te maken hadden. Op zo'n moment blijkt het driehoeksoverleg een hele snelle draaischijf waarlangs bestuur, Ledenraad en bureau informatie uitwisselen en activiteiten afstemmen. Het tekent ook de gezonde en uitgebalanceerde organisatie die de Waddenvereniging is. Met veel plezier kijkt het bestuur terug op het afgelopen jaar waarin het bureau weer als één geoliede machine liep. De bestuursvergaderingen waren relatief eenvoudig, met dossiers op orde, goed voorbereide stukken en prachtige resultaten. Het zijn omstandigheden waarin het bestuur ook wat nadrukkelijker de tijd kan nemen voor reflectie op koers en strategie voor de verdere toekomst. Dit is een mooie basis gebleken voor de voorbereidingen voor het volgende meerjarenbeleidsplan waarmee in de loop van het jaar een aanvang is gemaakt.

Na twee zittingstermijnen is in 2019 bestuurslid Janette Worm afgetreden die zowel op het onderwerp ecologie als governance een enorme expertise en staat van dienst heeft. In overleg met de Ledenraad is besloten om deze vacature in te vullen met twee specialisten. Hiermee is het bestuur in 2019 uitgebreid naar zeven leden.

Terugkijkend op 2019 zien we het debat in De Balie over de zeespiegelstijging als een hoogtepunt.

Van minister tot de geïnteresseerde krantenlezer, van de kardinaal tot de dichteres, van de schrijfster tot de hoogleraar, van de fotograaf tot de componist: allen waren bijeengebracht door de Waddenvereniging en De Balie voor een open en kritisch debat over de toekomst van onze Wadden. Passend bij onze rol als hoeder van het wad, willen we ons vaker richten op maatschappelijke discussies rondom dergelijke grote thema's om te helpen dat de Waddenzee tot in de verre toekomst beschermd blijft. Hoe slecht het jaar ook begon met de containerramp, een jaar later moeten we als Waddenvereniging constateren dat het wel lijkt alsof mensen alleen nog maar meer zijn gaan houden van de Wadden. Als Waddenvereniging voeren we al een tijdje een succesvolle campagne 'Een beetje verliefd?'. Tegelijkertijd merken we elke dag weer hoeveel mensen 'innig houden van de Waddenzee'. We merken bijvoorbeeld ook in de nalatenschappen hoe belangrijk het gebied is voor velen en hoe belangrijk men het werk van de Waddenvereniging vindt. Het is hartverwarmend en bemoedigend. Het bestuur kijkt daarom niet alleen terug op een succesvol jaar, maar ze kijkt vooral uit naar het mooie en belangrijke werk dat we in de toekomst samen nog gaan verzetten.

Bureau

Directie

De directeur geeft de dagelijkse leiding aan het bureau van de vereniging. Hiervoor zijn taken en verantwoordelijkheden gemandateerd door het bestuur aan de directeur.

In een door het bestuur vastgesteld directiereglement is omschreven welke besluiten de directeur rechtsgeldig kan nemen en welke besluiten de goedkeuring van het bestuur nodig hebben.

Dat laatste geldt in ieder geval voor het vaststellen van het meerjarenbeleidsplan, het jaarplan, de begroting en de jaarrekening.

Sinds 1 mei 2018 is Lutz Jacobi directeur van de Waddenvereniging. Zij is Friezin van huis uit en was ruim 11 jaar Lid van de Tweede Kamer. Daarvoor was zij jarenlang directeur van de GGD Fryslân. Voor de benoeming als directeur van de Waddenvereniging was Lutz Jacobi in velerlei opzichten al bekend met de waddenregio. De directeur vertegenwoordigt de Waddenvereniging in meerdere advies- en bestuurscolleges. De belangrijkste hiervan zijn de Coalitie Wadden Natuurlijk (coalitie van Natuurorganisaties rond de Wadden), Stichting Waddengoud en het directieoverleg van de Groene 11 (landelijke landschaps-, milieu- en natuurorganisaties). De beloning van de directeur ligt onder het gemiddelde van de directiesalarissen bij andere natuur- en milieuorganisaties. Meer informatie hierover staat verderop vermeld onder bezoldiging directeur en bestuursleden (Governance).

Medewerkers

In 2019 heeft de Waddenvereniging de organisatiestructuur nog 'platter' gemaakt en werken de medewerkers programmatisch samen in clusters.

Sinds de Waddenvereniging zelf de ledenadministratie in huis doet, heeft de Waddenvereniging meer contact met de leden, maar ook een beter zicht op informatie die ons anders ontgaan zou zijn.

De huidige opzet van de ledenadministratie biedt ons volop mogelijkheden voor marketingactiviteiten en versterking van ons contact met de leden, donateurs en andere wadliefhebbers. Op ons bureau in Harlingen verzorgen we behalve de uitvoering van onze programma's, ook de ledenservice, fondsenwerving en financiën en communiceren wij over onze inzet en het belang van goed beheer en behoud van het unieke Werelderfgoed Waddenzee.

Per 31 december 2019 werken er 21 medewerkers bij de Waddenvereniging.

Directeur

Lutz Jacobi

Bedrijfsvoering/ledenservice

Petra Hoekstra

René Jellema

Corina van der Meulen

Fints Mollema

John de Vries

Communicatie/marketing, baten en fondsenwerving

Tessa van Bussel
Jojanneke Drijver
Baukje Venema

Kennis

Clusters

Klimaat en zeespiegelstijging
Rampenbestrijding en scheepvaart
Duurzaam Toerisme en 'Liefde voor het wad'
Gebiedsbescherming

Projecten

Het Mooiste Natuurgebied van Nederland
Vissen Voor Verbinding
Swimway
'De laatste Kilometer' van de Vismigratierivier

Deze medewerkers zijn veelal in twee van bovenstaande clusters resp. projecten actief

Renate de Backere
Bas Bijl
Chrisje van Ek
Esme Gerbens
Eeke Haanstra (vanaf 1 oktober)
Wouter van der Heij
Ellen Kuipers
Ester Kuppen
Frank Petersen
Hans Revier
Marelle van der Snoek (vanaf 20 mei)
Laura Steigenga (vanaf 8 juli)

Mutaties in 2019

Lotte Hartman (t/m 30 april)
Doortje van der Molen (t/m 14 mei)
Lies van Nieuwerburgh (t/m 14 januari)
Sonja van der Graaf (t/m 31 maart)
Vivian Nijholt (t/m 18 januari)

Vrijwilligers

De Waddenvereniging is blij met de geweldige inbreng door vrijwilligers. Zij zorgen ervoor dat onze zichtbaarheid in het waddengebied en ver daarbuiten wordt vergroot. Zo'n honderd waddenfans, jong en oud, zetten zich regelmatig in voor de Waddenvereniging. Op een braderie, voor een groep watersporters, bij een symposium, op het wad of aan de keukentafel vertellen ze graag over de schoonheid en de kwetsbaarheid van het waddengebied.

De vrijwilligers zijn georganiseerd in drie werkgroepen. De werkgroep Den Helder, werkgroep excursies (WEX) en een kleine werkgroep die lezingen verzorgt.

Ook het bureau in Harlingen wordt ondersteund door vijf enthousiaste vrijwilligers, die helpen bij de nieuwsbrieven, documentatie, archivering, merchandise en huishoudelijke taken. In 2019 waren dat Ittie Atema, Wilma Keegstra, Anne Nippel, Margriet Tichelaar en Liefke Zwart.

Vrijwilligers worden gezien als volwaardige werknemers, maar ontvangen geen loon voor hun inzet. Wel worden reiskosten vergoed. Vrijwilligers werken op basis van een contract. Daarin is vastgelegd dat de Waddenvereniging de kosten draagt van een ongevallenverzekering en die van het lidmaatschap van de vereniging.

Stagiaires

Anita Kadijk (vanaf 2 september)
Stan Borns (11 februari 2019 t/m 14 juni)

Lief en leed

De commissie 'Lief en Leed' is zeer betrokken bij het wel en wee van de collega's. We sturen een kaartje, bloemetje of zorgen voor een passend cadeautje. Elke maand wordt er een 'Broodje met ...' georganiseerd, waarin actuele thema's voorbijkomen of een collega ons bijpraat over de laatste stand van zaken. Daarnaast organiseren we uitjes in het waddengebied 'ter lering ende vermaeck'. Maar collega's waarderen het vooral dat we oog hebben voor elkaar, in goede en in slechte tijden.

Ziekteverzuim

Dit jaar is het percentage ziekteverzuim 6,4 % (2017: 8,2% en 2018: 11,6%).

Dit percentage wordt vooral bepaald door twee langdurig zieken. Aangezien dit verzuim niet werk gerelateerd is, heeft de Waddenvereniging hierop minimaal invloed. Zouden we dit buiten beschouwing laten, dan ligt het verzuim op 0,63 %.

Vergoedingen

Vrijwilligers, bestuursleden en andere betrokkenen krijgen reis- en verblijfkosten vergoed indien dit van tevoren zo is afgesproken. Medewerkers krijgen een vergoeding voor gemaakte kosten voor werk en voor woon-werkverkeer.

Governance

De Waddenvereniging is een organisatie met doelstellingen van ideële aard en wordt vooral gefinancierd met vrijwillige bijdragen. De Waddenvereniging vindt het belangrijk om transparant en integer om te gaan met verkregen vertrouwen en middelen. Dit moet worden geborgd door 'good governance'. Daarbij sluiten we aan bij initiatieven die helpen dit zo concreet mogelijk te maken.

Erkenning als goed doel

Nederland kent geen overheidstoezicht op goededoelenorganisaties. Daarom heeft de sector zelf normen geformuleerd waaraan iedere goededoelenorganisatie moet voldoen.

Het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF) beoordeelt als onafhankelijk toezichthouder of dit inderdaad het geval is. Alleen erkende organisaties mogen het keurmerk 'Erkend goed doel' voeren. De Waddenvereniging hoort bij de organisaties die in 2016 als eerste de nieuwe 'Erkenning goed doel' ontvingen. Deze erkenning is een voortzetting van het oude CBF keurmerk.

Dit alles betekent dat de Waddenvereniging voldoet aan de door de sector opgestelde normen die door toezichthouder CBF zijn getoetst. De Waddenvereniging is daarbij getoetst op missie, maatschappelijke waarde, middelen, activiteiten en organisatie, doelrealisatie, governance, verantwoording en omgang met belanghebbenden.

In 2019 is de Waddenvereniging wederom getoetst en beoordeeld door het CBF en hebben we het certificaat voor 'Erkenning goed doel' weer mogen ontvangen.

Verantwoordingsverklaring

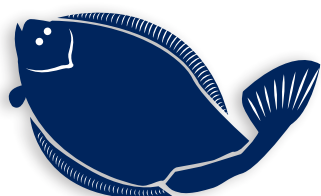
Het bestuur van de Waddenvereniging onderschrijft en hanteert de drie principes van 'good governance', zoals deze door het CBF zijn geformuleerd. In de verantwoording die de directeur aflegt aan het bestuur en het bestuur aan de Ledenraad wordt bij de toepassing van deze principes stilgestaan.

a. Toezicht houden en besturen op afstand

Het eerste principe van 'good governance' vraagt dat binnen de organisatie de functie 'Toezicht houden' (vaststellen of goedkeuren van plannen, het kritisch volgen van de organisatie en haar resultaten) duidelijk is gescheiden van 'besturen', dan wel van 'uitvoering'. Van een apart toezichthoudend orgaan is geen sprake, de functie van toezichthouder is verdeeld over twee organen. Door de mandatering aan de directie kan het bestuur op hoofdlijnen besturen en tevoren actief toezicht houden. Het bestuur kan zo 'op afstand' zorgen dat de vereniging niet afwijkt van haar statutaire doelstellingen en blijft voldoen aan de opgaven die door de Ledenraad worden vastgesteld. Het bestuur legt op zijn beurt verantwoording af aan de Ledenraad, die op die manier achteraf toezicht houdt. Werknemers kunnen niet als bestuurslid of ledenraadslid worden benoemd. Wanneer een ledenraadslid tot bestuurslid wordt gekozen, treedt die af op de dag van benoeming tot bestuurslid. Bestuurders worden gevraagd naar hun nevenactiviteiten en indien er conflicterende belangen zijn, moeten die worden gemeld. Bij een significant risico op vermenging van belangen wordt dit opgepakt volgens de code Wijffels. Jaarlijks tekenen de bestuursleden een verklaring waarin dit wordt bekrachtigd. In het hoofdstuk 'Organisatie' is een uitgebreide verantwoording opgenomen van de samenstelling en werkwijze van de verenigingsorganen, waaronder het bestuur. Het bestuur is van mening zorgvuldig en geheel in lijn met dit eerste principe van goed bestuur te hebben gehandeld.

b. Optimale besteding van middelen

De directeur, het bestuur en de Ledenraad zien toe op optimale besteding van middelen om zo veel mogelijk impact te hebben in het kader van onze doelstellingen. Bepalend hiervoor zijn het meerjarenbeleidsplan en de meerjarenbegroting en de daaruit voortvloeiende jaarplannen en jaarlijkse begrotingen. Het bestuur informeert de Ledenraad actief bij het borgen van de optimale besteding en transparantie bij de verantwoording van de middelen. Daarbij hanteert het bestuur

concrete uitgangspunten en normen voor de reserves, voor het op deposito zetten van middelen en voor de bestedingsratio's, waaronder de hoogte van wervingskosten en de kosten van beheer en administratie. De Ledenraad stelt de begroting uiteindelijk formeel vast. Het monitoren en evalueren van de uitvoering van de activiteiten vindt elke drie maanden plaats door middel van kwartaalrapportages, inhoudelijk en financieel. De directeur rapporteert hierover naar het bestuur.

Jaarlijks vindt monitoring en evaluatie plaats bij de afwikkeling van de jaarplannen en het opstellen van het jaaroverzicht en de jaarrekening. Als externe bron van informatie voor het bestuur is de rapportage van de accountant van belang. In 2019 is tijdens de Ledenraad het jaarverslag en het financieel verslag van 2018 goedgekeurd en de begroting van 2019 formeel vastgesteld.

c. Optimale relaties met belanghebbenden

De Waddenvereniging werkt samen met een brede waaier aan actoren in het gebied, zodat anderen ook het verhaal en de doelen van de vereniging vertellen en daarvoor staan. De interesse voor en de betrokkenheid bij de unieke waarden van het waddengebied is enorm toegenomen, evenals het aantal organisaties dat daar werk van wil maken. De Waddenvereniging maakt daar gebruik van als het past bij de visie van de vereniging op het waddengebied of sluit coalities als het bedreigingen betreft.

De meest structurele samenwerking van de Waddenvereniging betreft de Coalitie Wadden

Natuurlijk (CWN), waarin de acht natuur- en milieuorganisaties in en rond de Waddenzee samenwerken en afstemmen. Hierdoor kunnen zaken, waar de Waddenvereniging voorheen alleen voorstond, beter worden aangepakt en afgestemd. Voeling met onze achterban gebeurt via onze Ledenraad en specifieke ledenactiviteiten. Een bijzondere groep vormen de vrijwilligers, leden van het bestuur en Ledenraad en de medewerkers. Zij zetten zich actief in voor de doelstellingen van onze Waddenvereniging. Speciale aandacht voor deze vitale relaties is belegd bij de directeur. Dit geldt ook voor de Nationale Postcode Loterij, met wie een bijzonder partnerschap is opgebouwd.

Er is groeiende aandacht voor bewoners en betrokken ondernemers in het waddengebied, opdat het draagvlak voor de doelen van de vereniging in het gebied zo groot mogelijk is. Onze werelderfgoedgidsen worden steeds vaker gevraagd door ondernemers en de vereniging heeft actief lokale bewoners gesteund bij grote zaken, zoals verzet tegen gaswinning in de Waddenzee.

Maatschappelijk verantwoord ondernemen

De leden en omgeving van de Waddenvereniging gaan ervan uit dat de vereniging haar activiteiten op verantwoorde wijze uitvoert. Ten aanzien van kantooractiviteiten en evenementen koopt de Waddenvereniging zo veel mogelijk in op basis van biologische en/of fairtrade certificering. Het kantoor werkt met FSC gecertificeerd papier. Ook wordt het WADDENmagazine gedrukt op FSC gecertificeerd papier en zijn de folies van

de magazines gemaakt van 100% afbreekbaar biofolie.

Bij de producten die de Waddenvereniging verkoopt via de webshop staat eerlijke en duurzame productie centraal. Zo zijn de truien gemaakt van gerecyclede spijkerbroeken en is op Terschelling Blue Camp gelanceerd, stormtenten waarin gerecycled denim is verwerkt en waarmee wij het duurzaam kamperen een impuls willen geven.

De Waddenvereniging is geen eigenaar van het pand waarin het kantoor is gevestigd. Werknemers maken zo veel mogelijk gebruik van het Openbaar Vervoer.

Bezoldiging directeur en bestuursleden

Het bestuur heeft het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de directiebeloning en de hoogte van andere bezoldigingscomponenten vastgesteld. Het beleid wordt periodiek geactualiseerd. De laatste evaluatie was in 2018. Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning, volgt de Waddenvereniging de Regeling beloning directeuren van goededoelenorganisaties. Deze regeling geeft aan de hand van zwaartecriteria een maximumnorm voor het jaarinkomen.

De weging van de situatie bij de Waddenvereniging vond plaats door het bestuur. Dit leidde tot een zogenaamde BSD-score van 345 punten met een maximaal jaarinkomen van 91.871 euro tot 30 juni 2019 en 97.871 euro vanaf 1 juli 2019. Het voor de toetsing aan de geldende maxima, relevante werkelijke bruto jaarinkomen van de directie bedraagt in 2019 67.097 euro (fte 0,8) voor Lutz

Jacob die per 1 mei 2018 in dienst is getreden (80%). Deze beloning blijft binnen de geldende maxima. De belaste vergoedingen, de werkgeversbijdrage pensioen en de overige beloningen op termijn staan bovendien in een redelijke verhouding tot het jaarinkomen. Het jaarinkomen, de belaste vergoedingen, de werkgeversbijdrage pensioen en de overige beloningen op termijn, blijven met een bedrag van 89.954 euro binnen het in de regeling opgenomen maximum bedrag van 91.871 euro tot 30 juni 2019 en 97.871 euro vanaf 1 juli per jaar. Voor de hoogte en samenstelling van de bezoldiging zie 'Toelichting op de staat van baten en lasten' in de jaarrekening.

Bestuur en leden van de Ledenraad ontvangen geen vergoeding voor hun werkzaamheden.

De te declareren kosten beperken zich tot de werkelijke reis- en verblijfkosten (zie jaarrekening).

Klachten

Een formele klachtenprocedure (ook te vinden op de website) zorgt voor een transparante verwerking van externe signalen over ons handelen en functioneren. Klachten kunnen via de website, telefonisch of schriftelijk worden gemeld. Binnen twee weken worden deze beantwoord of schriftelijk afgehandeld. In 2019 zijn er 2 klachten bij de Waddenvereniging binnengekomen. Een daarvan gaat over het niet toezenden van het WADDENmagazine naar het buitenland, de andere klacht betreft het ongewenst toesturen van de nieuwsbrief. Beide klachten zijn per omgaande, naar tevredenheid van de indieners afgehandeld.

Jaarcijfers 2019 in het kort

In de jaarcijfers van de Waddenvereniging zitten waddenprojecten, waaronder Het Mooiste Natuurgebied van Nederland, Vissen voor Verbinding, Swimway en de 'Laatste Kilometer' van de Vismigratierivier.

Deze projecten hebben een grote impact op onze financiën. Ze zijn qua omvang groot en geven een verstorend beeld in de cijfers. Om goed inzicht te krijgen in hoe de Waddenvereniging het financieel heeft gedaan in 2019 hebben wij daarom een splitsing gemaakt tussen reguliere begrotingsactiviteiten en deze projecten. De projecten passen duidelijk binnen de doelstellingen, maar hieronder hebben wij deze, om reden van goede transparantie, buiten de doelstellingen om gepresenteerd. Hierdoor wordt goed zichtbaar dat de 'reguliere' exploitatie een beter resultaat kent dan begroot, waarmee ruim € 308.047 minder dan begroot aan de meerjarenreserve wordt onttrokken.

Baten

In 2019 zijn de baten hoger geworden dan begroot. Deze hogere baten zijn veroorzaakt door de eenmalige hogere bijdrage van de Nationale Postcode Loterij, alsook een toename in de contributies en donaties.

Lasten

De lasten zijn goed binnen de begroting gehouden. Afwijkingen ten opzichte van de begroting zijn veroorzaakt door de ledendagen, extra kosten vergaderingen Ledenraad en bestuur en door deelname aan de totstandkoming van de WAD-film. Bij de projecten zijn de lasten afgenomen ten opzichte van de begroting, doordat de start van de bouw in het project 'Laatste Kilometer' van de Vismigratierivier is uitgesteld.

Saldo van baten en lasten

In 2017 heeft het bestuur van de Waddenvereniging besloten om een deel van de reserves te benutten voor meerjarendoelen. Bedragen die hiervoor worden benut, worden in de begroting opgevoerd als 'verlies'. In de begroting van 2019 hadden wij hiervoor een bedrag opgenomen van € 256.000, uiteindelijk is € 51.898 toegevoegd aan deze reserve. Dit is veroorzaakt doordat er meer projecten zijn toegezegd. Bij die projecten kunnen wij een deel van onze vaste personeelskosten dekken, die aan die projecten besteed zijn. Hiermee is in de begroting van 2019 geen rekening gehouden.

Bij de projecten is aanzienlijk minder uitgegeven dan begroot, dit wordt veroorzaakt door de niet doorgegangene activiteit inzake het project 'Laatste Kilometer' van de Vismigratierivier.

	2019 werkelijk	2019 begroot	2018 werkelijk
Baten			
Reguliere baten	2.025.754	1.903.750	2.084.462
Project baten	193.018	211.250	5.165.072
Totale baten	2.218.773	2.115.000	7.249.534
Lasten			
Rampenbestrijding en scheepvaart (voorheen Waddenwacht)	134.119	179.000	269.834
Gebiedsbescherming (voorheen Knooppunt Waddenzee en Goed Beheer)	254.835	341.000	519.978
Klimaat en zeespiegelstijging (voorheen Klimaat en delfstoffen)	401.954	497.000	193.375
Duurzame toerisme en 'liefde voor het wad' (voorheen Toerisme en Werelderfgoed educatie en wadliefhebbers verenigen)	606.908	582.000	800.725
Projecten	466.070	2.901.200	961.255
Besteed aan de doelstellingen	1.863.884	4.500.200	2.745.167
Wervingskosten	225.229	338.000	290.063
Kosten van beheer en administratie	205.665	202.000	217.130
Totale lasten	2.294.779	5.040.200	3.252.360
Rente baten regulier	40.725	0	3.120
Rente baten projecten	4.267	42.500	42.500
Totale rente baten	44.992	42.500	45.620
Saldo van baten en lasten regulier	237.770	-235.250	-203.523
Saldo van baten en lasten projecten	-268.784	-2.647.450	4.246.317
Totaal saldo van baten en lasten	-31.014	-2.882.700	4.042.794

A photograph of a fluffy, downy bird chick, likely a wading bird, standing on a sandy or muddy shore. The chick has white down with some orange-brown patches. It is positioned next to the long, thin leg of a much larger white bird, possibly a heron or egret, which is partially visible in the upper right. The background is a soft, out-of-focus landscape with water and distant greenery.

Vooruitblik 2020

In 2020 heeft de Waddenvereniging haar werkorganisatie verder verstevigd. Met de uitvoering van de werkprogramma's in clusters is de organisatie plat en is er een goede kruisbestuiving van kennis en netwerken van onze medewerkers. Door eenduidige sturing en focus op concrete resultaten willen we onze inzet in de buitenwereld goed zichtbaar maken.

In 2020 en verder werken we onder meer aan twee grote projecten: de Vismigratierivier en Swimway, waarbij de Waddenvereniging penvoerder is. Hiermee hebben we meer aandacht voor de onderwaterwereld van de Waddenzee.

Vis is een belangrijke schakel in het voedselweb. De Waddenvereniging laat ook in 2020 zien dat ze de vereniging is die zich om de waddevis bekommert. De Vismigratierivier speelt daarbij een belangrijke rol in ons verhaal. Dankzij de Nationale Postcode Loterij kan deze bij de Afsluitdijk worden gerealiseerd.

Gas- en zoutwinning, klimaatverandering, zeespiegelstijging en bodemdaling zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden en hebben grote impact op het Werelderfgoed Waddenzee.

In 2020 blijven we ons verzetten tegen gaswinning onder de Waddenzee bij Ternaard en zoutwinning in de Waddenzee bij Harlingen, omdat deze bodemdaling veroorzaken. Door klimaatverandering zal de zeespiegel in de Waddenzee stijgen. Dit heeft invloed op de dynamiek van het waddengebied. In 2020 willen we de noodzakelijke kennis opbouwen over de gevolgen van klimaatverandering voor de natuur van de Waddenzee en deze vertalen naar onze achterban. Klimaatverandering en zeespiegelstijging zijn daarmee grote issues voor de Waddenvereniging.

In 2020 wordt het meerjarenbeleidsplan 2021-2025 - als koersdocument! - vastgesteld door de Ledenraad. De Waddenvereniging heeft zichzelf de opdracht gegeven een bewustwording van de werelderfgoedwaarden te creëren. Hierbij brengen we een netwerk tot stand waarin op kwaliteitsniveau voorlichting en educatie wordt gegeven rond het Werelderfgoed Waddenzee. We willen bewerkstelligen dat iedereen die waarden en doelen deelt, ons kent en zich aan ons verbindt. Daarom is onze inzet gericht op het groeien van onze social media platforms. Een nieuwe website moet daarbij ondersteunen. Daarnaast willen we vrijwilligers aan ons verbinden door een aanbod van laagdrempelige acties, waarbij iedereen zich kan aansluiten.

Wat de fondsenwerving betreft ligt er een uitdaging in toename van incidentele donaties, periodieke schenkingen en nalatenschappen.

Zoals iedere organisatie, voelen ook wij de gevolgen van de coronacrisis COVID-19. Veel activiteiten zijn uitgesteld of afgezegd. Gelukkig zijn voor ons - zoals het nu lijkt - de gevolgen beperkt. Er kunnen veel werkzaamheden vanuit huis gedaan worden. En op dit moment is geen sprake van een dalende trend bij onze leden en donateurs te zien. Met de kennis van nu verwachten wij dat COVID-19 onze continuïteit niet zal raken.

Begroting 2020

Alle bedragen zijn in euro's

	Begroting 2020			Begroting 2019	
Baten					
Baten van particulieren	1.287.568		1.260.000		
Baten van bedrijfsleven	0		12.500		
Baten van loterijorganisaties	510.000		500.000		
Baten van subsidies van overheden	<u>287.604</u>		<u>3.100</u>		
SOM VAN DE GEWORVEN BATEN	2.085.172	96%	1.775.600	84%	
Baten als tegenprestatie voor levering van producten	10.000	1%	20.000	1%	
Overige baten	<u>72.500</u>	3%	<u>319.400</u>	15%	
Som der baten	2.167.672	100%	2.115.000	100%	
Lasten					
Besteed aan de doelstellingen					
Rampenbestrijding en scheepvaart	143.000		221.800		
Gebiedsbescherming	740.700		3.144.500		
Klimaat en zeespiegelstijging	351.400		497.000		
Duurzame toerisme en "liefde voor het wad"	<u>629.700</u>		<u>636.900</u>		
	1.864.800	80%	4.500.200	89%	
Wervingskosten	282.000	12%	338.000	7%	
Kosten van beheer en administratie	<u>186.000</u>	8%	<u>202.000</u>	4%	
Som der lasten	2.332.800	100%	5.040.200	100%	
Saldo voor financiële baten en lasten	-165.128		-2.925.200		
<i>Saldo financiële baten en lasten</i>	15.000		42.500		
Saldo van baten en lasten	<u>-150.128</u>		<u>-2.882.700</u>		
Gedekt uit bestemmingsfonds Vismigratierivier	0		2.626.600		
Resultaat na overheveling bestemmingsfonds Vismigratierivier	<u>-150.128</u>		<u>-256.100</u>		

Financieel verslag 2019

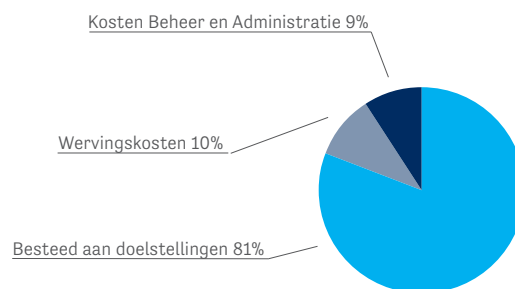
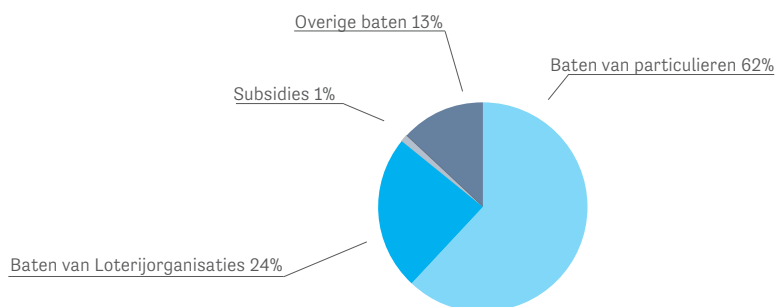
Financiën en risicobeheersing

Financieel resultaat 2019

De totale inkomsten zijn met € 2.219.000 ruim € 104.000 hoger dan geraamd. Deze hogere baten zijn veroorzaakt door de eenmalige hogere bijdrage van de Nationale Postcode Loterij ad € 35.000, alsook een toename in de contributies en donaties.

De totale bestedingen vallen lager uit dan begroot. Begroot was € 5.040.000 en daadwerkelijk is er € 2.295.000 uitgegeven; een verschil van € 2.745.000. Deze grote daling is voornamelijk veroorzaakt doordat werkzaamheden aan het project de 'Laatste Kilometer' van de Vismigratierivier zijn uitgesteld. De bestedingen aan de doelstellingen zijn € 2.636.000 lager. De wervingskosten komen € 113.000 lager uit en aan de kosten van beheer en administratie is € 4.000 meer uitgegeven dan geraamd. Het saldo financiële baten en lasten komt in 2019 uit op € 45.000, terwijl in de begroting is uitgegaan van € 42.500.

Uiteindelijk resulteert dit in een resultaat van -/- € 31.000 (begroot -/- € 2.882.700). In 2019 is er € 83.000 onttrokken uit het Bestemmingsfonds de 'Laatste Kilometer' van de Vismigratierivier. Er is € 52.000 aan de reserves toegevoegd.

Baten 2019

Baten van particulieren	1.378.325	62%
Baten van bedrijfsleven	0	0%
Baten van loterijorganisaties	535.000	24%
Subsidies	14.891	1%
Baten levering producten	6.304	0%
Overige baten	284.253	13%

TOTAAL	2.218.773	100%
---------------	------------------	-------------

Lasten 2019

Besteed aan doelstellingen	1.863.884	81%
Wervingskosten	225.229	10%
Kosten beheer en administratie	205.665	9%

TOTAAL	2.294.779	100%
---------------	------------------	-------------

Het saldo financiële baten en lasten komt uit op een opbrengst van € 44.992. Er is in 2019 een exploitatietekort van € 31.014. Begroot was een exploitatietekort van € 2.882.700.

Kengetallen

Met kengetallen kunnen we onze financiële prestaties vergelijken met die van andere goede doelenorganisaties en bewaken we - over een reeks van jaren - ook de ontwikkeling van deze prestaties. Wij noemen de volgende prestatiegebieden en onze onder normale omstandigheden geldende streefniveaus op lange termijn:

- Kosten besteding aan de doelstelling (bestedingsratio's) (> 80% van de totale lasten)
- Kosten eigen fondsenwerving (< 20% van de baten eigen fondsenwerving)
- Kosten beheer en administratie (< 10% van de totale lasten)

Uit de cijfers blijkt dat we in 2019 goed aan die streefniveaus voldoen.

	2019	2018	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011
Bestedingspercentage baten									
<u>Besteed aan de doelstelling</u>									
Totale baten	84%	38%	114%	87%	79%	86%	45%	81%	84%
Bestedingspercentage lasten									
<u>Besteed aan de doelstelling</u>									
Totale lasten	81%	84%	84%	83%	82%	80%	81%	79%	80%
Wervingskosten % (CBF norm 25%)									
<u>Wervingskosten</u>									
Som van de geworven baten	12%	4%	13%	10%	10%	19%	18%	17%	18%
Beheer en administratie									
<u>Kosten beheer en administratie</u>									
Totale lasten	9%	7%	7%	7%	8%	9%	9%	10%	10%

Herrekening kengetallen

Bij de invoering van de nieuwe RJ 650 is de indeling van de baten en lasten veranderd. Voor een goede vergelijking zijn de kengetallen vanaf 2015 herrekend.

Noot

In verband met de extra bijdrage van de Nationale Postcode Loterij zijn de totale baten in 2018 ruim 5 miljoen euro hoger dan in andere jaren en in 2013 ruim 2 miljoen euro hoger. Hierdoor valt het bestedingspercentage baten veel lager uit in beide jaren. Exclusief deze bijdrage zou het uitkomen op 130% in 2018 en 86% in 2013.

Financieel beleid

Algemeen

De Waddenvereniging heeft geen winstoogmerk. Financiële soliditeit is wel een voorwaarde voor ons functioneren maar niet het doel ervan. Een structureel sluitende meerjarenbegroting is een belangrijke pijler in ons financiële beleid. Als er ruimte is om extra middelen in te zetten dan doen we dat snel, maar uiteraard wel verantwoord en altijd in het licht van onze doelstellingen. Jaarlijks wordt via de jaarbegroting en het jaarplan vastgesteld hoeveel budget er binnen de vereniging beschikbaar is voor het realiseren van de jaardoelen. Per kwartaal worden de actuele financiële resultaten gevolgd en wordt er waar nodig bijgestuurd. Per kalenderjaar wordt de jaarrekening ter goedkeuring voorgelegd aan de Ledenraad. De Ledenraad telt 16 leden (stand eind 2019). De Ledenraad adviseert het bestuur.

Beleid ten aanzien van reserves

De financiële positie van de Waddenvereniging is goed. De reserves geven een buffer voor de toekomst en geven ons ook na 2019 ruimte voor de reeds eerder geplande extra inzet van middelen voor onze doelen. De beheersing van het structurele budget is en blijft een aandachtspunt.

Reserves kunnen ontstaan door meevallers en overschotten, maar het aanhouden van die middelen moet altijd gerechtvaardigd worden vanuit de doelstellingen van de vereniging.

Dit gebeurt op basis van de volgende uitgangspunten:

1. Er worden bestemmingsreserves ingezet om een volgende fase in te gaan in het Waddengebied. Na vijftig jaren strijd om de unieke waarden van het gebied te behouden is het nu tijd om actiever werk te maken van het verbeteren van die waarden. We gaan ons inzetten voor een natuurlijker natte wad, voor het voorkomen van schadelijke mijnbouw, voor een betere Werelderfgoededucatie en voor beter beheer van het gebied. Voor een optimale impact van deze programma's is het nodig dat mensen in het gebied en wadliefhebbers uit het hele land zich daarvoor sterk willen maken. Hiervoor is een bedrag beschikbaar van € 666.000.
2. Er is een huisvestingsreserve van € 900.000. Deze is ontstaan door de boekwinst op de verkoop van de panden aan de Voorstraat in Harlingen. Het uitgangspunt is om de rentebaten uit deze reserve te gebruiken om de huisvestingskosten te dekken.
3. De continuïteitsreserve is bedoeld als buffer voor het opvangen van risico's en tegenvallers en moet in uitzonderlijke situaties een doorstart of zorgvuldige afbouw mogelijk maken. In relatie tot de risico's is geraamd dat een voorziening van € 1.500.000 hiervoor toereikend is. Hierbij is ook rekening gehouden met het feit dat de huisvestingsreserve in dergelijke situaties ook als buffer dient. De continuïteitsreserve komt met de genoemde € 1.500.000 (vaste) lasten op circa 1 keer de jaarlijkse (vaste) organisatiekosten. Dit blijft ruim binnen het maximum dat volgens de CBF-regels is toegestaan (1,5 maal de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie).

Beleid ten aanzien van treasury

De vereniging belegt niet in aandelen. Conform het beleggingsstatuut van de vereniging worden beleggingsrisico's op twee manieren vermeden. Allereerst kiezen wij ervoor om ons geld alleen toe te vertrouwen aan zogenaamde systeembanken en risicomijdende banken die zich focussen op duurzame ontwikkeling. Ten tweede beperken we het wegzetten van middelen tot veilige vormen (zoals in deposito's) zodanig, dat deze beschikbaar zijn als we ze weer willen inzetten voor de doelstelling. Wij hanteren het uitgangspunt dat twee derde van deze middelen om veiligheidsredenen wordt ondergebracht bij 'first rating' banken en één derde bij banken met een uitgesproken herkenbaar groen en duurzaam profiel.

Rendement per jaar op uitgezette gelden over de afgelopen 5 jaar

	2019	2018	2017	2016	2015
<i>Rentebaten</i>	44.992	45.620	49.641	63.505	81.619
Gemiddeld rendement op jaarbasis	0,54%	0,72%	1,4%	1,7%	1,7%

Beleid ten aanzien van beheersing risico's

Het beheersen van risico's begint met het onderkennen van het bestaan van bedreigingen waardoor ons werk niet, niet voldoende of niet correct kan worden uitgevoerd. Het gaat dan om operationele risico's, financiële risico's en reputatierisico's.

Operationele risico's

Operationele risico's zijn er in verschillende vormen. Met beleidsbeïnvloeding als een van onze primaire taken is het werk grotendeels afhankelijk van ontwikkelingen in de buitenwereld. Veranderingen in de publieke opinie, in de politiek, in wetenschappelijke inzichten of in de regionale context van partners met wie veel wordt samengewerkt, vinden grotendeels plaats buiten onze invloedssfeer. Deze kunnen echter grote weerslag hebben op ons werk, onze operationele slagkracht en de mate waarin wij onze doelen kunnen realiseren.

Om deze risico's te beheersen, wordt geïnvesteerd (in geld en in capaciteit) in de deskundigheid van de medewerkers en in het beheer van een omvangrijk relatienetwerk. Het gaat om relaties die vaak over langere periodes lopen.

Ook intern zijn er operationele risico's, namelijk op het vlak van de continuïteit van het team medewerkers en van de benodigde ondersteunende diensten en middelen. Te denken valt aan ziekteverzuim, brandveiligheid en de dreiging van uitval en schade aan computersystemen en -bestanden. Om deze risico's te beheersen worden enkele ondersteunende diensten niet intern verzorgd, maar uitbesteed aan specialisten.

Financiële risico's

Financiële risico's vormen een tweede categorie risico's. In de beheersing van de uitgaven speelt de relatieve invloed van externe ontwikkelingen een grote rol. Een voorbeeld is de raming van kosten voor te voeren procedures: als door vertraging de kosten pas in een later jaar worden gemaakt, is dat een onverwachte belasting van de begroting van dat jaar. Ook de onzekerheid van de opbrengst nalatenschappen geeft een risico op tegenvallers, ook al ramen we daarvoor niet meer dan een meerjarig gemiddelde. Mede uit oogpunt van risicobeheersing zijn er daarom goede kwartaalrapportages met managementinformatie per programma, zodat kosten zo nodig tijdig bijgestuurd kunnen worden.

In de groei en beheersing van de inkomsten gaat het enerzijds om het professionaliseren van de fondsenwerving en anderzijds om het beheer van belangrijke relaties. Onze samenwerking met de Nationale Postcode Loterij is een belangrijke steun voor de onafhankelijke positie van de vereniging. De jaarlijkse bijdrage stelt de Waddenvereniging al vele jaren in staat een van overheidssubsidies onafhankelijke positie in te nemen. De Nationale Postcode Loterij volgt de vereniging op een kritisch opbouwende manier. Daarvoor heeft de vereniging veel waardering. Het verantwoord en gericht inzetten van de opgebouwde reserves ten behoeve van de doelstellingen is een maatregel die voortvloeit uit de samenwerking met de Nationale Postcode Loterij.

Reputatierisico's

Reputatierisico's zijn de derde en minst tastbare categorie van risico's. Het vertrouwen dat de samenleving in het werk van de Waddenvereniging stelt, is ons grootste kapitaal. Tegelijk is dat vertrouwen ook het meest vluchtige kapitaal. Een goede reputatie is een belangrijke buffer: eenzelfde incident leidt dan eerder tot een kras op het blazoen dan tot een forse deuk. In die zin is reputatiemanagement een instrument van risicobeheersing. Goed bestuur en investeren in de competenties van de medewerkers en ons netwerk zorgen ervoor dat signalen uit het veld en (sociale) media tijdig worden opgevangen.

Jaarrekening

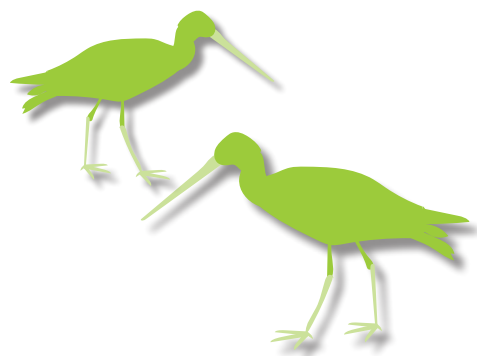
Balans per 31 december 2019

Na resultaatverwerking

	31 december 2019	31 december 2018
Activa		
Immateriële vaste activa	15.975	36.646
Materiële vaste activa	28.103	38.282
Financiële vaste activa	1.000.000	1.000.000
	<u>1.044.078</u>	<u>1.074.928</u>
Vorraden	18.943	19.016
Vorderingen en overlopende activa	1.096.051	970.447
Liquide middelen	7.245.895	7.325.254
	<u>8.360.889</u>	<u>8.314.717</u>
TOTAAL ACTIVA	<u>9.404.967</u>	<u>9.389.645</u>

Passiva

Reserves en fondsen		
<i>Continuïteitsreserve</i>	1.500.000	1.500.000
<i>Bestemmingsreserves</i>	<u>1.565.913</u>	<u>1.514.015</u>
	3.065.913	3.014.015
Fondsen		
<i>Bestemmingsfonds</i>	751.671	751.671
<i>Nieuwe Afsluitdijk/ Vismigratierivier</i>		
<i>Bestemmingsfonds</i>		
<i>De Laatste Kilometer/ Vismigratierivier</i>	<u>4.898.651</u>	<u>4.981.563</u>
	5.650.322	5.733.234
	<u>8.716.235</u>	<u>8.747.249</u>
Kortlopende schulden	<u>688.731</u>	<u>642.396</u>
TOTAAL PASSIVA	<u>9.404.967</u>	<u>9.389.645</u>

Staat van baten en lasten

	2019 werkelijk	2019 begroot	2018 werkelijk
Baten			
Baten van particulieren			
Contributies en donaties	1.177.246	1.060.000	1.087.830
Nalatenschappen	201.079	200.000	331.276
	1.378.325	1.260.000	1.419.106
Baten van bedrijfsleven	0	12.500	0
Baten van loterijorganisaties			
Nationale Postcode Loterij (reguliere bijdrage)	500.000	500.000	500.000
Nationale Postcode Loterij (overige loterijbijdragen)	35.000	0	0
Nationale Postcode Loterij (project bijdrage)	0	0	5.114.000
Baten van subsidies van overheden	14.891	3.100	65.047
Som van geworven baten	1.928.216	1.775.600	7.098.153
Baten als tegenprestatie voor levering van producten	6.304	20.000	-/- 2.827
Overige baten	284.253	319.400	154.208
TOTAAL BATEN	<u>2.218.773</u>	<u>2.115.000</u>	<u>7.249.534</u>

	2019 werkelijk	2019 begroot	2018 werkelijk
Lasten			
Bestedingen aan doelstellingen			
Rampenbestrijding en scheepvaart (voorheen Waddenwacht)	134.119	179.000	269.834
Gebiedsbescherming (voorheen Goed Beheer en Knooppunt Waddenzee)	581.604	1.873.850	1.430.160
Klimaat en zeespiegelstijging (voorheen Klimaat en delfstoffen)	505.597	1.816.800	193.375
Duurzame toerisme en 'liefde voor het wad' (voorheen Toerisme en Werelderfgoed Educatie en Wadliefhebbers verenigen)	642.564	630.550	851.798
	1.863.884	4.500.200	2.745.167
Wervingskosten	225.229	338.000	290.063
Kosten van beheer en administratie	205.665	202.000	217.130
TOTAAL LASTEN	2.294.779	5.040.200	3.252.360
Saldo voor financiële baten en lasten	-76.006	-2.925.200	3.997.174
Saldo financiële baten en lasten	44.992	42.500	45.620
SALDO VAN BATEN EN LASTEN	-31.014	-2.882.700	4.042.794
Bestemming saldo van baten en lasten			
Toevoeging/onttrekking aan:			
Fondsen			
<i>Bestemmingsfonds Nieuwe Afsluitdijk/Vismigratierivier</i>	0	-736.989	-716.511
<i>De Laatste Kilometer/Vismigratierivier</i>	-82.912	-1.889.562	4.981.562
Resterend saldo	51.898	-256.149	222.257
Toevoeging/onttrekking aan:			
Reserves			
<i>Campagne Werelderfgoed</i>	0	0	-28.470
<i>Bestemmingsreserve Meerjarenbeleidsplan</i>	51.898	-256.149	-193.787
	51.898	-256.149	-222.757
	-31.014	-2.882.700	4.042.794

De bestemming van het saldo van baten en lasten in 2019 is conform het besluit van het bestuur en de Ledenraad uitgevoerd.

Kasstroomoverzicht

	2019	2018
Saldo van baten en lasten	-31.014	4.042.794
Afschrijvingen	40.509	63.168
<i>Mutaties in het werkkapitaal:</i>		
Kortlopende vorderingen	-125.604	-89.853
Kortlopende schulden	46.335	19.841
Mutatie voorraden	73	2.938
Afronding	1	2
<i>Kasstroom uit operationele activiteiten:</i>	-69.700	4.038.890
Investeringsactiviteiten:		
Investeringen in immateriële vaste activa	2.723	0
Investeringen in materiële vaste activa	6.936	16.324
<i>Kasstroom uit investeringsactiviteiten:</i>	-9.659	-16.324
Mutatie geldmiddelen	-79.359	4.022.566
Geldmiddelen		
Per 1 januari	7.325.254	3.302.688
Per 31 december	7.245.895	7.325.254
Mutatie geldmiddelen	-79.359	4.022.566

Toelichting op de balans en de staat van baten en lasten

Algemeen

Activiteiten

De Waddenvereniging stelt zich ten doel het waddengebied te beschermen en te behouden voor generaties na ons. Zij doet dit via politieke lobby, beleidsbeïnvloeding, juridische acties en communicatie.

Schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de directie van de Waddenvereniging zich verschillende oordelen en doet schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

Algemene grondslagen voor de opstelling van de jaarrekening

De jaarrekening is opgesteld volgens de bepalingen van Richtlijn 650 Fondsenwervende instellingen van de Raad voor de Jaarverslaggeving. De grondslagen zijn ten opzichte van vorig jaar niet gewijzigd.

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten, tenzij anders vermeld.

De genoemde bedragen zijn in euro's tenzij anders aangegeven.

Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen

en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met eventuele residuwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met eventuele residuwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming.

Financiële vaste activa

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs, die gelijk zijn aan de reële waarde, onder aftrek van noodzakelijk geachte voorzieningen.

Voorraden

Voorraden worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere netto-opbrengstwaarde. Deze lagere netto-opbrengstwaarde wordt bepaald door individuele beoordeling van de voorraden.

Vorderingen

De vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. De reële waarde en de geamortiseerde kostprijs zijn gelijk aan de nominale waarde. Noodzakelijk geachte voorzieningen voor mogelijke verliezen als gevolg van oninbaarheid worden in mindering gebracht. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

De liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Eigen vermogen

De Waddenvereniging kent een continuïteitsreserve en bestemmingsreserves. De continuïteitsreserve is door het bestuur vastgesteld op ongeveer 1x de vaste jaarlasten conform de (maximum) norm van het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF). Deze reserve geeft de vereniging bij grote tegenslagen de tijd zich op zorgvuldige wijze aan te passen aan de dan ontstane situatie. Voor de bestemmingsreserves heeft het bestuur op basis van de strategische doelstellingen van de vereniging de bestemming bepaald. Dit is in de toelichting op de post nader toegelicht.

Bestemmingsfondsen worden gevormd voor gelden die van derden zijn ontvangen en zijn geormerkt voor een bepaald doel. Dit is in de toelichting op de post nader toegelicht.

Kortlopende schulden

Schulden worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd op geamortiseerde kostprijs.

Grondslagen voor de bepaling van het resultaat

Baten uit nalatenschappen

Baten uit nalatenschappen worden opgenomen in het boekjaar waarin de omvang betrouwbaar kan worden vastgesteld. Voorlopige uitbetalingen in de vorm van voorschotten worden in het boekjaar waarin ze worden ontvangen verantwoord als baten uit nalatenschappen, voor zover deze niet reeds in een voorgaand boekjaar zijn verantwoord. Bij de waardering van nalatenschappen wordt rekening gehouden met eventuele rechten van vruchtgebruik.

Baten als tegenprestatie voor de levering van producten

Baten als tegenprestatie voor de levering van producten worden als afzonderlijke post in de staat van baten en lasten verantwoord. Bij deze baten is de brutowinst verantwoord. De brutowinst is de netto-omzet verminderd met de kostprijs van de verkochte artikelen.

Lasten

De lasten van 2019 worden bij de kostentoerekening onderverdeeld in drie categorieën van activiteiten (bestemmingen):

1. besteed aan de doelstellingen (onderverdeeld in thema's)
2. wervingskosten
3. kosten beheer en administratie

In de eerste plaats worden voor zover mogelijk de directe kosten toegerekend aan één van deze categorieën.

De lasten die niet rechtstreeks kunnen worden toegerekend (kosten personeel, huisvesting, kantoor, algemeen en afschrijvingen) worden toebedeeld op basis van de daadwerkelijk bestede uren van het personeel aan de activiteiten, zoals blijkt uit de sluitende urenregistratie van medewerkers. Het gaat hierbij om de volgende percentages in 2019:

1. besteed aan de doelstellingen	83%
2. wervingskosten	9%
3. kosten beheer en administratie	8%

Pensioenlasten

Medewerkers van de Waddenvereniging nemen deel aan een pensioenregeling op basis van middelloonregeling. Deze heeft het karakter van een premieregeling. De Waddenvereniging heeft bij een onverhoopt dekkingstekort van het pensioenfonds geen verplichting tot aanvullende stortingen, anders dan via hogere toekomstige premies.

Grondslagen voor de opstelling van het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht wordt opgesteld volgens de indirecte methode.

Toelichting op afzonderlijke balansposten van de jaarrekening 2019

ACTIVA

IMMATERIËLE VASTE ACTIVA VOOR DE BEDRIJFSVOERING

Software	2019	2018
Waarde op 1 januari	36.646	74.338
Investerings	2.723	0
Afschrijvingen	23.395	37.690
Waarde op 31 december	15.975	36.646

Specificatie

Afschrijvingen in procenten	33%	33%
Aanschafwaarde	116.936	114.213
Cumulatieve afschrijving	100.961	77.567

MATERIËLE VASTE ACTIVA VOOR DE BEDRIJFSVOERING

Bedrijfsgebouwen en -terreinen	2019	2018
Waarde op 1 januari	22.179	22.552
Investerings	0	7.746
Afschrijvingen	7.873	8.119
Waarde op 31 december	14.307	22.179

Specificatie

Afschrijvingen in procenten	10-25%	10-25%
Aanschafwaarde	159.525	159.525
Cumulatieve afschrijving	145.218	137.346

Andere vaste bedrijfsmiddelen	2019	2018
Waarde op 1 januari	16.103	24.885
Investerings	6.936	8.578
Afschrijvingen	9.243	17.357
Waarde op 31 december	13.796	16.103

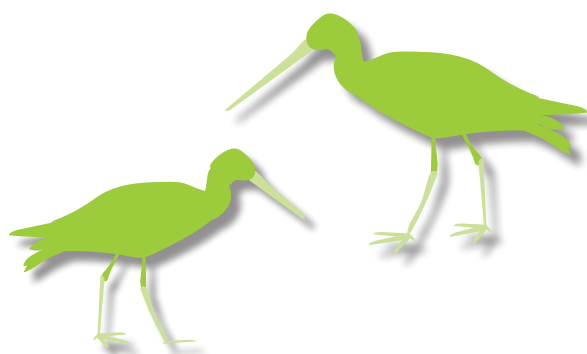
Specificatie

Afschrijvingen in procenten	0-33%	0-33%
Aanschafwaarde	114.432	107.496
Cumulatieve afschrijving	100.636	91.393

Totaal materiële vaste activa	2019	2018
Waarde op 1 januari	38.280	47.437
Investerings	6.936	16.324
Afschrijvingen	17.115	25.481
Waarde op 31 december	28.103	38.280

Specificatie

Afschrijvingen in procenten	0-33%	0-33%
Aanschafwaarde	273.957	267.021
Cumulatieve afschrijving	245.854	228.739

FINANCIËLE VASTE ACTIVA

	31 december 2019	31 december 2018
Overige vorderingen	1.000.000	1.000.000

Eind 2019 staat er € 1.000.000 vast op termijndeposito tot 3 maart 2020. De jaarrente is 4,25%. Deze gelden worden ter belegging aangehouden totdat de termijndeposito afloopt.

VOORRADEN

	31 december 2019	31 december 2018
Voorraad benodigd voor de bedrijfsvoering		
Voorraad kantoorartikelen (geschat)	2.000	2.000
Voorraad benodigd voor de doelstelling		
Voorraad merchandise	16.943	17.016
TOTAAL	18.943	19.016

De voorraden zijn gewaardeerd tegen de inkoopwaarde. Onder de getelde voorraad is € 6.250 voorraad welkomstcadeau 's (2018: € 4.330). Deze zijn niet gewaardeerd op de balans. Ultimo 2019 is geen voorziening nodig. De voorziening per 31 december 2018 bedroeg € 0.

VORDERINGEN

	31 december 2019	31 december 2018
Te ontvangen bijdrage Nationale Postcode Loterij	500.000	500.000
Te ontvangen subsidies	105.344	2.950
Te ontvangen uitkeringen uit nalatenschappen	409.947	299.418
Debiteuren	9.929	26.405
Rente	37.493	38.120
Overige vorderingen en vooruitbetaalde bedragen	33.338	103.554
TOTAAL	1.096.051	970.447

De opgenomen vordering nalatenschappen is gesaldeerd met de te verwachten successierechten die hierover verschuldigd zijn. De vorderingen hebben een looptijd korter dan één jaar. Deze gelden worden aangewend in het kader van de doelstellingen, zoals ook is opgenomen in de begroting.

LIQUIDE MIDDELEN

	31 december 2019	31 december 2018
Tegoeden bij banken	7.245.773	7.324.763
Contanten	122	491
TOTAAL	7.245.895	7.325.254

De tegoeden staan op direct opvraagbare (spaar)rekeningen. Voor een bedrag van € 611.089 is er een opnamebeperking, waarbij jaarlijks 25% van het hoogste saldo zonder boete opgenomen kan worden.

Deze gelden worden aangewend in het kader van de doelstellingen, zoals ook is opgenomen in de begroting.

PASSIVA

RESERVES

	Bestemmingsreserve		Continuïteits-reserve	TOTAAL
	Huisvestings-reserve	Bestemmingsreserve Meerjarenbeleidsplan		
Stand per 31 december 2018	900.000	614.014	1.500.000	3.014.014
<i>Mutaties resultaatbestemming</i>				
Toevoeging/ afname via resultaatbestemming	0	51.898	0	51.898
Stand per 31 december 2019	900.000	665.913	1.500.000	3.065.913

De bestemming van het resultaat geschiedt conform het besluit van het bestuur. Voorgesteld wordt, na de onttrekking aan het bestemmingsfonds en de specifieke bestemmingsreserves, het resterende saldo toe te voegen aan de reserve meerjarenbeleidsplan. Dit voorstel voor resultaatbestemming is al in deze jaarrekening verwerkt.

Het resultaat 2019 is voor wat betreft specifieke bestedingen over 2019 ten laste van de betreffende specifieke bestemmingsreserves gebracht. Het per saldo resterende bedrag van € 51.898 komt als sluitpost ten gunste van de bestemmingsreserve meerjarenbeleidsplan.

De huisvestingsreserve blijft ongewijzigd. In het verleden is de boekwinst op de verkoop van de panden aan de Voorstraat te Harlingen als reserve voor een 'bron van inkomsten' ingesteld om met de rentebaten daarvan huisvestingskosten te dekken die de Vereniging tot dan niet had. Daarnaast zijn in het verleden jaarlijks overschotten aan deze reserve toegevoegd omdat deze als sluitpost diende. Wij hebben berekend dat voor het doel van dekking van huisvestingslasten een reserve van € 900.000 voldoende renteopbrengsten geeft voor de komende jaren.

De continuïteitsreserve is bedoeld als buffer voor het opvangen van risico's en tegenvallers en moet in uitzonderlijke situaties een doorstart of zorgvuldige afbouw mogelijk maken. In relatie tot de risico's is geraamd dat een voorziening van € 1.500.000 hiervoor toereikend is. Hierbij is ook rekening gehouden met het feit dat de huisvestingsreserve in dergelijke situaties ook als buffer dient. De continuïteitsreserve komt met de genoemde € 1.500.000 (vaste) lasten op circa een keer de jaarlijkse (vaste) organisatiekosten. Dit blijft ruim binnen het maximum dat volgens de CBF-regels is toegestaan (1,5 x de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie).

Er resteert een bedrag van € 665.913 dat door het bestuur is bestemd voor de uitvoering van uit het Meerjarenbeleidsplan.

BESTEMMINGSFONDS

	Nieuwe Afsluitdijk/ Vismigratie rivier	De Laatste Kilometer/ Vismigratie rivier	TOTAAL
Stand per 31 december 2018	751.671	4.981.563	5.733.234
Bij: oprenting	4.267	0	4.267
Af: bestedingen	-4.267	-82.912	-87.179
Stand per 31 december 2019	751.671	4.898.651	5.650.322

In 2013 ontving de Waddenvereniging € 2.070.000 van de Nationale Postcode Loterij voor het realiseren van een Vismigratierivier door de Afsluitdijk. Hiermee wordt deze barrière beter passeerbaar voor trekvis als de aal en de spiering. Deze bijdrage is uit de extra trekking van de Nationale Postcode Loterij van 2012 gedoneerd.

De uitgaven in het kader van dit project zullen in de periode 2013 tot en met 2024 geschieden ten laste van dit bestemmingsfonds.

In 2018 ontving de Waddenvereniging € 5.114.000 van de Nationale Postcode Loterij voor het realiseren van de 'laatste kilometer' van de Vismigratierivier door de Afsluitdijk. Hiermee wordt deze barrière beter passeerbaar voor trekvis als de aal en de spiering. Deze bijdrage is uit de extra trekking van de Nationale Postcode Loterij van 2017 gedoneerd.

De uitgaven in het kader van dit project zullen in de periode 2018 tot en met 2024 geschieden ten laste van dit bestemmingsfonds.

KORTLOPENDE SCHULDEN

	31 december 2019	31 december 2018
Vooruitontvangen subsidies projecten	265.649	281.806
Vooruitontvangen contributies volgend jaar	2.611	2.275
Crediteuren	109.700	154.532
Vakantiedagen en vakantiegeld	84.697	93.129
Af te dragen loonbelasting en sociale premies	29.305	38.963
Nog te betalen declaraties werknemers	1.842	3.813
Nog uit te betalen projectkosten projectpartner Mooiste Natuurgebied van Nederland.	53.425	0
Nog te betalen kosten Coalitie Wadden Natuurlijk	45.516	30.565
Diverse schulden	95.986	37.313
TOTAAL	688.731	642.396

Onder de vooruitontvangen subsidies projecten is een bedrag van € 232.000 opgenomen wat ook ter beschikking staat voor anderen in een verband waarbinnen de Waddenvereniging penvoerder is.

NIET IN DE BALANS OPGENOMEN ACTIVA EN VERPLICHTINGEN

Rechten

De Waddenvereniging heeft een aantal nalatenschappen aanvaard, waarvan de omvang nog niet exact is vast te stellen. Derhalve zijn deze conform de richtlijnen RJ 650 niet in de jaarrekening opgenomen. Hierbij kan het gaan om materiele bedragen.

Meerjarige financiële verplichtingen

Met ingang van 1 november 2016 wordt de begane grond van het pand aan de Droogstraat 3-5 te Harlingen gehuurd. De huurovereenkomst loopt tot 1 november 2020. De aanvangshuurprijs bedraagt op jaarbasis € 32.036 en wordt jaarlijks geïndexeerd.

Gebeurtenissen na balansdatum

Zoals iedere organisatie, voelen wij ook de gevolgen van de coronacrisis COVID-19 in boekjaar 2020. Bijna al onze collega's werken thuis en verschillende activiteiten zijn uitgesteld of soms afgezegd. Gelukkig zijn voor ons, zoals het nu lijkt, de gevolgen beperkt. Er is op dit moment geen sprake van een dalende trend bij onze leden en donateurs te zien en er kunnen veel werkzaamheden vanuit huis gedaan worden. Met de kennis van nu verwachten wij dat COVID-19 onze continuïteit niet zal raken.

TOELICHTING OP DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN

Algemeen

In 2019 sluit de staat van baten en lasten met een negatief saldo van € 31.000. Begroot was een negatief resultaat van -/- € 2.882.700. De baten vallen € 104.000 hoger uit, met name door hogere inkomsten van particulieren en uit baten van loterijorganisaties. Daarentegen is er in 2019 € 2.745.000 minder uitgegeven dan begroot. Deze grote daling is voornamelijk veroorzaakt doordat werkzaamheden aan het project de 'Laatste Kilometer' van de Vismigratierivier zijn uitgesteld.

Baten

Baten van particulieren

Aan contributies en donaties is er in 2019 € 1.177.246 ontvangen, € 117.000 meer dan begroot. De contributies bedragen € 893.885, de donaties € 283.361. De toename van de donaties ten opzichte van vorig jaar wordt veroorzaakt doordat in 2018 er eenmalig één giftvraag minder is verstuurd. De baten uit nalatenschappen zijn nagenoeg gelijk aan de begroting. De werkelijke baten bedragen € 201.000 tegenover de begrote baten van € 200.000. De baten van particulieren zijn structurele baten.

Baten van loterijorganisaties

De niet geoordeelde bijdrage van de Nationale Postcode Loterij voor 2019 is vastgesteld op € 500.000. Dit bedrag is ook in de begroting meegenomen. Deze bate is structureel.

De overige loterijbijdragen van de Nationale Postcode Loterij is in totaal € 35.000. Dit bedrag is niet begroot. Dit betreft een incidentele bate.

Baten van subsidies van overheden

De opbrengsten uit subsidies van overheden bedragen € 15.000 en zijn daarmee ruim € 12.000 hoger dan begroot. De subsidieopbrengsten worden genomen naar rato van de voortgang van de werkzaamheden van de subsidiabele projecten. Deze zogenaamde dekking wordt per jaar bepaald aan de hand van de voortgangsinformatie uit de betreffende projectadministraties. De baten van subsidies van overheden zijn incidentele baten.

Baten als tegenprestatie voor levering van producten

De baten als tegenprestatie voor levering van producten is als volgt onder te verdelen:

Netto-omzet	€ 42.176
Kostprijs	€ 35.873
Bruto opbrengst	€ 6.304

Overige baten

De overige baten zijn € 48.000 lager dan begroot en komen uit op een totaal van € 284.000. De opbrengsten van de vrijwilligerswerkgroepen van de Waddenvereniging voor excursies en de Werelderfgoedexcursies bedragen in totaal € 53.000. In 2019 is er € 25.000 ontvangen voor de bijdrage van de Waddenvereniging aan het Lectoraat Marien Wetland Studies. Subsidies die niet verkregen worden van overheden worden hier ook opgenomen, dat is in totaal een bedrag van € 178.000. Daarnaast is er € 8.000 voor handelingsperspectief voor de uitvoering van de oliebestrijding met vrijwilligers.

Lasten

Besteed aan doelstellingen

Ten opzichte van de begroting 2019 zijn de totale bestedingen aan doelstellingen in 2019 € 2.636.000 lager. Totaal is er € 1.864.000 uitgegeven aan de doelstelling. In onderstaande tabel zijn de bestedingen per thema uitgesplitst:

Besteed aan de doelstelling	2019	Begroot 2019	Verschil
Rampenbestrijding en scheepvaart (voorheen Waddenwacht)	134.119	179.000	-44.881
Gebiedsbescherming (voorheen Goed Beheer en Knooppunt Waddenzee)	581.604	1.873.850	-1.292.246
Klimaat en zeespiegelstijging (voorheen Klimaat en delfstoffen)	505.597	1.816.800	-1.311.203
Duurzame toerisme en 'liefde voor het wad' (voorheen Toerisme en Werelderfgoed Educatie en Wadliefhebbers verenigen)	642.564	630.550	12.014
TOTAAL	1.863.884	4.500.200	-2.636.316

Wervingskosten

De wervingskosten bedragen ruim € 225.000 en komen daarmee € 113.000 lager uit dan begroot. Voor de inning van de reguliere contributie bedragen de kosten € 16.000. Dit is inclusief het direct aan fondsenwerving toegerekende deel van de kosten van uitbesteding van de ledenadministratie, 25% van de totaalfactuur, maar exclusief eigen gemaakte uren. Voor wervingsacties is ruim € 87.000 uitgegeven. De toegerekende kosten op basis van de bestede uren bedragen ruim € 117.000. De totale wervingskosten blijven met 12% van de som van de geworven baten ruim binnen de door het CBF vastgestelde norm van 25%.

Kosten van beheer en administratie

De kosten voor beheer en administratie bedragen € 206.000. Dit is € 4.000 hoger dan begroot. De kosten voor beheer en administratie zijn 9% van de totale lasten.

SALDO FINANCIËLE BATEN EN LASTEN

De rente-inkomsten bedragen € 45.000. Dit is ruim € 2.000 hoger dan de begroting.

In de loop van 2010 is er € 1.000.000 vastgezet op een 10-jaars termijndeposito. De jaarrente bedraagt 4,25% en valt ieder jaar in maart vrij. Een bedrag van € 611.089 staat op een spaarrekening waarvan jaarlijks 25% boetevrij kan worden opgenomen. De overige liquiditeiten staan op vrij opneembare spaarrekeningen.

De financiële baten en lasten bestaan alleen uit rente baten.

Alle bedragen zijn in euro's

SPECIFICATIE EN VERDELING KOSTEN NAAR BESTEMMING

Bestemming	2019 werkelijk				Wervingskosten
	Doelstelling				
	Klimaat en zeespiegelstijging	Rampenbestrijding en Scheepvaart	Duurzame Toerisme en “Ijefde voor het wad”	Gebiedsbescherming	
Uitbesteed werk	151.900	5.143	290.470	203.658	
Communicatiekosten					
Personeelskosten	289.268	104.965	289.755	319.994	
Huisvestingskosten	13.864	5.167	13.414	12.470	
Kantoor- en algemene kosten	40.147	14.961	38.844	36.110	
Afschrijvingen	10.419	3.883	10.081	9.372	
TOTAAL	505.598	134.119	642.564	581.604	
In procenten	21,6%	5,7%	27,5%	24,9%	

		2019 totaal	2019 begroting	2018 werkelijk
ing baten	Beheer en administratie			
	Kosten beheer en administratie			
	97.950	749.121	3.292.000	1.282.923
108.620		108.620	237.000	384.960
94.900	87.663	1.186.544	1.223.000	1.296.370
4.671	4.315	53.900	61.000	50.060
13.527	12.495	156.085	181.500	166.151
3.511	3.243	40.509	45.500	63.168
225.229	205.666	2.294.779	5.040.000	3.252.360
9,6%	8,8%	100%	100%	100%

PERSONEELSKOSTEN

De kosten zijn als volgt onder te verdelen:

	2019	2018
Brutolonen	891.235	1.106.725
Werkgeversdeel sociale lasten	152.235	175.767
Pensioenkosten	116.979	122.654
Overige personeelskosten	45.483	12.473
TOTAAL	1.205.933	1.417.619

Aan het einde van het jaar zijn er 21 medewerkers in dienst (2018: 25). Gemiddeld voor 2019 in full-time equivalenten: 15,1 fte (2018: 19,51). Er zit een afwijking tussen de gepresenteerde personeelskosten hierboven en zoals deze onderverdeeld is in de programma's. Deze afwijking is veroorzaakt doordat er personeelskosten worden gemaakt voor samenwerkingsverbanden. Deze worden niet gepresenteerd in de kosten die worden gemaakt per programma.

Beloning bestuur

Bestuursleden verrichten hun werkzaamheden onbezoldigd en hebben recht op een reiskostenvergoeding en vergoeding voor kosten van telefoon en dergelijke. In 2019 zijn er geen kostenvergoedingen betaald. Er zijn geen voorschotten, leningen of garanties verstrekt aan bestuursleden.

	2019	2018
Naam	L. Jacobi	L. Jacobi
Functie	Directeur	Directeur
Dienstverband		
Dienstverband	Onbepaalde tijd	Bepaalde tijd
Uren	32 per week	32 uur per week
Parttime percentage	80%	80%
Periode	heel 2019	vanaf 1 mei 2018

BEZOLDIGING DIRECTIE

Jaarinkomen	2019	2018
Bruto loon/salaris	62.179	40.640
Vakantiegeld	4.917	3.251
Eindejaarsuitkering, 13e / 14e maand	0	0
Variabel inkomen	0	0
TOTAAL	67.097	43.891
SV lasten (wg deel)	10.581	6.468
Belastbare vergoeding/ bijtellingen	908	475
Pensioenlasten (wg deel)	11.368	6.168
Overige beloningen op termijn	0	0
Uitkeringen beëindiging dienstverband	0	0
TOTAAL BEZOLDIGING	89.954	57.002

De afwijking in het salaris tussen het jaar 2019 en 2018 wordt veroorzaakt doordat in 2018 er vier maanden geen directeur aanwezig is geweest. En in 2019 gedurende het gehele jaar wel een directeur aanwezig was.

Het bestuur heeft het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de directiebeloning en de hoogte van andere bezoldigingscomponenten vastgesteld. Het beleid wordt periodiek geactualiseerd.

Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning volgt het bestuur de Adviesregeling Beloning Directeuren van Goede Doelen van VFI en de Code Wijffels (zie www.vfi.nl).

Het jaarinkomen van de directie blijft binnen het geldende maximum van € 91.871 tot 30 juni 2019 en € 97.871 vanaf 1 juli 2019 volgens de VFI Beloningsregeling. Voor een toelichting op het beleid en de uitgangspunten voor de directiebezoldiging verwijzen we naar het hoofdstuk Governance in dit jaarverslag.

Aan de directieleden zijn geen leningen, voorschotten of garanties verstrekt.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan: het bestuur en de ledenraad van de Landelijke Vereniging tot Behoud van de Waddenzee

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN JAARREKENING 2019

ONS OORDEEL

Wij hebben de jaarrekening 2019 van de Landelijke Vereniging tot Behoud van de Waddenzee te Harlingen gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de op bladzijde 62 tot en met bladzijde 77 in het jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van de Landelijke Vereniging tot Behoud van de Waddenzee per 31 december 2019 en van het saldo van baten en lasten over 2019 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende Instellingen.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2019;
2. de staat van baten en lasten over 2019; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

DE BASIS VOOR ONS OORDEEL

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van de Landelijke Vereniging tot Behoud van de Waddenzee zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

VERKLARING OVER DE IN HET JAARVERSLAG OPGENOMEN ANDERE INFORMATIE

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- de diverse onderdelen van het bestuursverslag (Begroting en Financiën en Risicobeheersing);
- de overige gegevens.

Ref.: J.NO.20004

accon avm controlepraktijk B.V., Zonnedaauw 11, 9202 PE Drachten, Postbus 623, 9200 AP Drachten
T: 088 44 69 004, F: 088 44 69 046, www.acconavm.nl

Op onze dienstverlening en/of andere rechtshandelingen zijn steeds de algemene voorwaarden van accon■avm controlepraktijk b.v. van toepassing, waarin een beperking van aansprakelijkheid is opgenomen. Deze algemene voorwaarden zijn gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel onder nummer 09114597 en zullen op eerste verzoek kosteloos aan u worden toegezonden. Tevens kunt u de algemene voorwaarden via onze website <https://acconavm.nl/algemene-voorwaarden/> raadplegen. Bezoek ook onze website voor meer informatie over onze dienstverlening, onze mensen en onze ambities. Bovengenoemde disclaimer en aansprakelijkheidsbeperking gelden niet alleen voor accon■avm controlepraktijk b.v. maar ook voor iedere andere entiteit binnen het Accon avm-netwerk en onze en hun respectieve personeelsleden.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie:

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende Instellingen vereist is.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende Instellingen en de Nederlandse controlestandaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder de diverse onderdelen van het bestuursverslag (Begroting en Financiën en Risicobeheersing) en de overige gegevens in overeenstemming met RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende Instellingen.

BESCHRIJVING VAN VERANTWOORDELIJKHEDEN MET BETREKKING TOT DE JAARREKENING

VERANTWOORDELIJKHEDEN VAN HET BESTUUR DE LEDENRAAD EN DE ALGEMENE LEDENVERGADERING VOOR DE JAARREKENING

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende Instellingen. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vereniging in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vereniging te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de onderneming haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De ledenraad en de algemene ledenvergadering zijn verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vereniging.

ONZE VERANTWOORDELIJKHEDEN VOOR DE CONTROLE VAN DE JAARREKENING

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel.

Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Drachten, 6 juni 2020

accon avm controlepraktijk B.V.

Namens deze:

Origineel is getekend door F. Kroon RA

BIJLAGE BIJ ONZE CONTROLEVERKLARING OVER DE JAARREKENING 2019 VAN DE LANDELIJKE VERENIGING TOT BEHOUD VAN DE WADDENZEE

In aanvulling op wat is vermeld in onze controleverklaring hebben wij in deze bijlage onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening nader uiteengezet en toegelicht wat een controle inhoudt.

DE VERANTWOORDELIJKHEDEN VAN DE ACCOUNTANT VOOR DE CONTROLE VAN DE JAARREKENING

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vereniging;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het evalueren van de toelichting "Gebeurtenissen na balansdatum" ingaande op de gevolgen van het coronavirus COVID-19 op de organisatie. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vereniging haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen;
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de met governance belaste personen ('het bestuur en de ledenraad') onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Resultaatbestemming

De bestemming van het resultaat geschiedt conform het besluit van het bestuur. Voorgesteld wordt het resultaat te onttrekken aan het bestemmingsfonds en aan de reserve meerjarenbeleidsplan. Dit voorstel is al in deze jaarrekening verwerkt.

Ondertekening

Dit bestuursverslag en de jaarrekening zijn per 11 mei 2020 opgesteld onder verantwoordelijkheid van het bestuur van de Landelijke Vereniging tot Behoud van de Waddenzee. Aansluitend zijn deze, na goedkeuring door de Ledenraad op 6 juni 2020, door het bestuur conform de statuten geautoriseerd.

Kim van Nieuwaal, voorzitter

Eelke Folmer, vicevoorzitter

Jolanda Beyer, penningmeester

Harmen van der Hoek, lid

Rudolph de Jong, lid

Mark van Kruining, lid

Taco Stoppels, lid

Colofon

De Waddenvereniging presenteert het jaarverslag 2019 online. Een pdf-versie van het jaarverslag is te downloaden via www.waddenvereniging.nl/jaarverslag. De controleverklaring van de onafhankelijke accountant is opgenomen in de PDF-versie van het verslag.

Wilt u reageren op het jaarverslag van de Waddenvereniging dan kan dat via info@waddenvereniging.nl.

Redactie

Tessa van Bussel
Anne Nippel

Vormgeving

Junction, Leeuwarden

Beeldredactie

Anne Nippel

Fotoverantwoording

De foto's in dit verslag zijn onder andere gemaakt door Marcel van Kammen, Henk Postma en Merlijn Torensma.

Beeld uit dit jaarverslag mag alleen worden gebruikt met toestemming van de fotograaf.

